

Tulossuunnitelma 2003

Opetusministeriö

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö
Hallintoyksikkö
Meritullinkatu 10, Helsinki
PL 29, 00023 Valtioneuvosto

<http://www.minedu.fi/julkaisut/index.html>
Multiprint, Helsinki 2003

ISBN 952-442-467-3
ISSN 1458-8110

Opetusministeriön julkaisuja 2003:5

Sisältö

1. Johdanto	5
2. Opetusministeriön toiminta-ajatus ja arvot	6
3. Toimintaympäristö	7
4. Opetusministeriön hallinnonalan ja ministeriön oman toiminnan painopisteet	9
5. Koulutus- ja tiedepolitiikka	26
6. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikka	34
7. Kirkollisasiat	43
8. Opetusministeriön yleishallinto	44

LIITE 1 Opetusministeriön yksiköiden resurssikehykset vuonna 2003

LIITE 2 Opetusministeriön käytössä olevat siirtomenot toimialoittain

1. Johdanto

Opetusministeriö laatii vuosittain tulossuunnitelman. Vuosittaisen tulossuunnitelman tavoitteet rakentuvat hallitusohjelman, hallituksen hankesalkun, koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman ja valtion talousarvioesityksen pohjalle. Vuoden 2003 tulossuunnittelussa on varauduttu kevään hallituksen vaihtumiseen. Uusi hallitusohjelma vaikuttaa vuoden 2003 tulossuunnitelmaan.

Tulossuunnitelma sisältää toimintaympäristön kuvauksen ja suunnitelmavuoden yleistavoitteet, jotka muodostuvat vuoden talousarvioesityksen hallinnonalan painopisteistä ja opetusministeriön oman toiminnan painopisteistä. Hallinnonalan yleistavoitteiden yhteydessä ovat ne toimenpiteet, jotka on koulutus- ja tiedepolitiikan, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan toimialoilla, kirkollisasioissa ja opetusministeriön yleishallinnossa asetettu tavoitteiksi kyseisen yleistavoitteen toteuttamiseksi. Vastaavasti on asetettu tavoitteet opetusministeriön oman toiminnan painopisteille.

Keskeinen osa tulossuunnitelmaa ovat yksiköiden tulostavoitteet ja perustehtävien kuvaus osastoittain ja yksiköittäin. Asetettujen tulostavoitteiden toteutumista seurataan. Tulossuunnitelmaan sisältyvät myös resurssitiedot. Koulutus- ja tiedepolitiikan, kulttuuri- liikunta- ja nuorisopolitiikan toimialojen, kirkollisasioiden ja opetusministeriön yleishallinnon tulostavoitteet esitetään osastoittain ja yksiköittäin seuraavasti: ensin perustehtävät lyhyesti ja tämän jälkeen tulostavoitteet ja seuranta. Tulossuunnitelman laadinnassa ja tulosten seurannassa on apuvälineenä Tulosnet -järjestelmä.

Vuonna 2003 keskeisiä tavoitteita ovat koulutuksen ja kulttuurin peruspalveluiden laadun ja saatavuuden varmistaminen. Hallinnonalan strategisen suunnittelun ja tulosohjauksen kehittäminen ovat tavoitteina sekä koulutus- ja tiedepolitiikassa että kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikassa. Opetusministeriön strategian 2010 valmistelutyö jatkuu ja vaikuttaa tulevien vuosien suunnitteluun.

2. Opetusministeriön toiminta-ajatus ja arvot

Opetusministeriöllä on merkittävä yhteiskunnallinen vastuu kansakunnan sivistyksen ja hyvinvoinnin edistäjänä. OPM on toimialansa asiantuntija, jonka tekemät päätökset ja niiden vaikutukset ulottuvat käytännössä koko väestöön, yksilöiden koko elinkaarella.

Opetusministeriö vastaa osana valtioneuvostoa koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan kehittämisestä ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Ministeriö edistää sivistystä, luo edellytyksiä osaamiselle, elinikäiselle oppimiselle ja luovuudelle sekä kansalaisten osallistumiselle ja hyvinvoinnille.

Opetusministeriö toteuttaa toiminta-ajatustaan hallitusohjelmassa, hallituksen hankesalkussa, Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 1999 - 2004, Koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategiassa vuosille 2000 -2004, toiminta- ja taloussuunnitelmassa vuosille 2004 - 2007, Euroopan Unionin rakennerahastokauden 2000-2006 tavoite- ja yhteisöaloiteohjelmissa sekä lainsäädännössä ilmenevien yleistavoitteiden mukaisesti.

Opetusministeriön laajan toimialan yhteisinä arvoina korostuvat sivistys, hyvinvointi, demokratia ja luovuus, joita opetusministeriö edistää toimillaan. Asiantuntijuus on keskeinen arvo opetusministeriön toiminnassa, samoin vastuullisuus, avoimuus ja yhteistyö sekä tulevaisuuteen suuntautuneisuus.

3. Toimintaympäristö

Maailmantalouden suhdanteet ja kilpailuvaikutukset ulottuvat entistä selvemmin Suomeen. Tutkimuksen, innovaatioiden ja tuotekehittelyn sekä ylipäättään erikoistuvan huippuosaamisen merkitys korostuu osana globaalia kilpailukykyä. Suomen kansainvälinen menestymisen perustuu tänään korkeatasoiseen koulutukseen ja tutkimukseen, luovuuteen ja omaleimaiseen kansalliseen kulttuuriin sekä modernin tieto- ja viestintätekniiikan hyödyntämiseen.

OECD-maiden koulutuksen vertailututkimuksessa suomalaisnuorten lukutaito oli paras. Luonnontieteiden osaamisessa he olivat kolmanneksi parhaita ja matematiikan taidoissa neljänsiä. Oppimistulokset ovat kansainvälisesti verrattuna myös varsin tasa-arvoisia. Osamistulokset ovat hyvät, vaikka koulutuksen määräraha-kehitykset ovat olleet tiukat.

Suomen kilpailukyvyyn ja innovaatiojärjestelmän toimivuuden on arvioitu olevan maailman kärkijoukossa.

Yhtä aikaa globalisoitumisen kanssa paikallisuuden merkitys korostuu. Tämä näkyy siinä, että paikallisten kulttuurien, tapojen ja arvojen merkitys on edelleen keskeinen yksilöllisten ja yhteisöllisten identiteettien luomisessa. Monikulttuurisuus, erilaisten etnisten ryhmien maahanmuutto ja ylikansalliset vaikutteet lisäävät kansallisen kulttuurin moninaisuutta.

Euroopan unionin laajentuminen on keskeinen lähitulevaisuuden kysymys. EU:n koulutus-, tutkimus-, kulttuuri- ja nuoriso-ohjelmiin osallistumisen merkitys kasvaa edelleen, samoin vaikuttaminen EU:n rakennepolitiikassa tehtäviin ratkaisuihin ja jatkotoimiin rakennerahastojen nykyisen ohjelmakauden päättyessä 2006.

Työllisyyteen vaikuttavat olennaisesti talouden kasvun nopeus sekä työvoima- ja koulutuspoliittiset toimenpiteet. Lyhyellä aikavälillä työllisyydessä tapahtuu suhdanteista ja kausivaihteluista johtuvia heilahteluja. Väestön ikääntymisen seurauksena työikäisten määrä kääntyy laskuun. Työvoiman saatavuus vaikeutuu. Ikääntyvässä väestössä on paljon käyttämätöntä työvoimareserviä. Koulutusjärjestelmän lähitulevaisuuden keskeisenä haasteena onkin koko väestön osaamistason nostaminen. Elinikäinen oppimisen ja työssä jaksamisen edistäminen edesauttavat ikääntyvän väestön pysymistä työelämässä. Koulutus-, kulttuuri- ja liikuntapalvelut edistävät omatoimisuutta sekä henkistä ja fyysistä hyvinvointia. Nuorten ikäluokkien pienentyessä niiden suhteellinen merkitys korostuu tulevaisuuden voimavarana. Tärkeää on maahanmuuttajien työvoiman rekrytoinnin edellytysten parantaminen.

Väestö ja palvelut keskittyvät kasvukeskuksiin. Haasteina ovat työvoimatarpeen ja koulutuksen alueellinen kohtaaminen, koulutusmahdollisuuksien ja työllistymisen ongelmat

erityisesti nuorten osalta sekä alueelliset erot palveluissa. Toimiva koulutus-, kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelujen verkosto on keskeinen alueellinen vetovoimatekijä. Alueellista menestymistä tukee yritysten ja oppilaitosten yhteistyö, tieto- ja viestintäteknologioiden hyödyntäminen sekä luovaan osaamiseen perustuva kulttuuriteollisuus.

Suomen kokonaistuotannon pitkään jatkunut vahva kasvu pysähtyi vuonna 2001. Hallitus arvioi talousarvioesityksessään kokonaistuotannon kasvavan 1,3 % vuonna 2002, mutta mikäli kansainvälinen nousu lykkääntyy, osa kasvusta voi siirtyä ensi vuoden puolelle. Ensi vuonna talouden odotetaan elpävän ja talouskasvuksi arvioidaan 2,8 %.

Panostusta koulutukseen on vuoden 2003 talousarvioesitys mukaan lukien lisätty hallituskaudella yli miljardi euroa mm. aloittamalla maksuton esiopetus, lisäämällä opetustoimen valtionosuuksia ja vahvistamalla yliopistojen rahoitusta. Vuoden 2003 talousarvioesityksessä hallinnonalan määrärahat kasvavat 182 milj. euroa eli 3 %.

Kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön rahoitus ei ole viime vuosina merkittävästi kasvanut. Osittain tämä johtuu veikkausvoittovarojen tuottokehityksestä. Veikkausvoittovarojen tuoton kehitykseen liittyvä epävarmuus tuottaa ongelmia valtionavustusten myöntämiselle.

Kuntien menojen kasvu on viime vuosina ollut nopeaa. Vuonna 2003 kasvun ennakoidaan hieman hidastuvan. Kuntien verotulot ovat kasvaneet voimakkaasti viime vuosina, mutta ensi vuonna ne kääntyvät laskuun.

Suomalaisen yhteiskunnan rakennemuutoksen perustavanlaatuiset seuraukset on tunnistettu valtion keskushallinnon uudistushankkeessa, jossa painotetaan mm. laajojen yhteiskunnallisten kokonaisuuksien strategista johtamista ja ohjelmaperustaisuutta, poikkihallinnollisia politiikkaohjelmia. Ministeriöiden roolin korostuminen valtioneuvoston strategisina ohjausyksikköinä sekä poikkihallinnollisen suunnittelun ja koordinaation lisääntyminen edellyttävät päätöksenteon perustana olevan tiedon laadun parantamista muun muassa sektoritutkimusta vahvistamalla. Verkkopalveluja ja niiden taustalla olevia tietojärjestelmiä kehitetään siten, että kansalaisten asiointimahdollisuuksia parannetaan ja lisätään hallinnon avoimuutta.

Opetusministeriön toimintamääräraha on vuonna 2003 samansuuruinen kuin kuluvana vuonna. Määräraha ei sisällä uusien työ- ja virkaehtosopimusten vaikutusta.

4. Opetusministeriön hallinnonalan ja oman toiminnan painopisteet

Opetusministeriön hallinnonalan yleistavoitteet

1. Koulutuksen ja kulttuurin peruspalvelujen saatavuudesta ja laadusta huolehditaan ja kehitetään arviointia.

Koulutus- ja tiedepolitiikan osastolla yleissivistävän koulutuksen ohjausjärjestelmien toimivuutta parannetaan selkiyttämällä lainsäädäntöä koulutuksellisen tasa-arvon ja oppilaan/ opiskelijan oikeuksien vahvistamiseksi. Samassa yhteydessä valmistellaan uudet yleissivistävän koulutuksen rahoitusperusteet muuhun rahoitusjärjestelmän kehittämiseen liittyen. Valmistellaan esiopetusuudistuksen vaikutuksien ja asetettujen tavoitteiden toteutumista koskeva selonteko Eduskunnalle. Selkiytetään kansallisen ja kansainvälisen arvioinnin yhteyttä ja käynnistetään kehitystyö arviointitiedon hyödyntämiseksi. Lisäksi aloitetaan oppilaiden hyvälle opetukselle tunnusomaisten piirteiden selvitystyö.

Opetuksen järjestämisluvut tarkistetaan siten, että niissä on otettu huomioon uusien valtioneuvoston päättämien yleisten valtakunnallisten tavoitteiden ja tuntijaon sekä opetus-suunnitelman perusteiden vaatimat poikkeamat. Ylioppilastutkinnon kehittämistä jatketaan. Suomen ulkomaankoulujen tilanne selvitetään sekä rahoituksen että toiminnan osalta ja valmistellaan tarvittavat säädös- ja muut muutokset.

Perusopetuksen terveellisen ja turvallisen opiskeluympäristön laadun arvioinnin perusteet julkaistaan kirjana ja nettiversiona. Laaditaan valtion ja kuntien yhteistyönä kouluja koskeva uudisrakentamisen ja korjausrakentamisen ohjelma. Selvitetään erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden terveellisen ja turvallisen opiskeluympäristön vaatimukset tasavertaisen osallistumisen mahdollistamiseksi.

- Yleissivistävän koulutuksen ohjausjärjestelmän tarkistaminen
- Yleissivistävää koulutusta koskevien uudistusten toimeenpano

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osastolla jatketaan kirjasto- ja tietopalvelujen monivuotisen toimenpideohjelman täytäntöönpanoa ja aloitetaan OPM:n kirjastostrategian täytäntöönpanon valmistelu. Tuetaan kirjastojen verkkopalvelujen ja verkkoaineistojen tuot-

tamista. Kehitetään kirjastotoimen arviointijärjestelmiä ja tilastotietokantaa.

Vuonna 2002 määriteltyjen nuorisotyön tavoitteellisten peruspalvelujen turvaamiseksi ja toteuttamiseksi tasa-arvoisesti koko maassa, tuetaan palvelurakenteiden säilymistä ja uusien palvelujen rakentamista hyödyntäen seutukunnallista ja muuta kuntien yhteistyötä sekä moniammatillista yhteistyötä yleensä.

- Kirjasto- ja tietopalvelujen edistäminen ja Kirjastostrategia 2010
- Nuorisotyön peruspalvelujen turvaaminen

2. Tietoyhteiskuntakehitystä edistetään lisäämällä verkko-opetusta, parantamalla alantutkimusta ja opettajien osaamista, kehittämällä kansalaisten tietoyhteiskuntataitoja ja -palveluja sekä toteuttamalla sisältötuotantohankkeita. Hallinnonalan palvelujen saatavuutta tietoverkoissa parannetaan.

Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto tukee Suomen virtuaaliyliopiston toimintaa osana Koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategian toimeenpanoa. Hankkeen avulla kehitetään verkko-opetukseen pohjautuvien koulutus- ja tukipalveluiden tarjontaa ja saatavuutta. Vuonna 2003 käynnistetään osahankkeiden arviointi. Yliopistojen opetuksen ja tutkimuksen verkkopalveluita parannetaan niin, että ne mahdollistavat joustavan yhteiskäytön pidemmällä aikavälillä.

Osana koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategiaa edistetään kansalaisten mahdollisuuksia hankkia omaan elämäntilanteeseensa riittävät tietoyhteiskuntataidot ja käyttää tarvitsemiään palveluita. Aikuisten opintotestelikokeilulla tarjotaan vuosina 2002-2003 noin 10 000:lle yli 60-vuotiaalle, työttömälle ja maahanmuuttajalle mahdollisuudet hankkia tietotekniikan perustaidot. Toimeenpannaan yhteistyössä lääninhallitusten ja kansalaisjärjestöjen kanssa tietoyhteiskunnan tuki- ja neuvontahenkilöstön koulutusohjelma tavoitteena 1000 tukihenkilön koulutus.

Opintoluotsi-koulutusportaalia kehitetään edelleen palvelemaan monipuolisesti kansalaisia opintoihin liittyvissä tietotarpeissa. Kansalaisille on tarkoitus tarjota joko verkon kautta tai mobiilipalveluna yhteydet koulutusneuvonnan asiantuntijoihin. Tämä toteutetaan yhteistyönä työhallinnon ja opinto-ohjaajien verkoston kanssa. Aikuisten koulutustason kohottamisohjelman tarpeet samoin kuin erityisryhmien palvelutarpeet otetaan huomioon laajennus- ja kehittämistoimien suunnittelussa.

- Koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategia ja virtuaaliyliopisto
- Aikuisten opintotestelikokeilu ja tietoyhteiskuntataitojen tuki- ja neuvontahenkilöstön koulutusohjelma
- Opintoluotsi koulutusportaalien toimeenpano ja aikuisopiskelua edistävien neuvontapalvelujen kehittäminen

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston tavoitteena on parantaa ja edelleen kehittää verkkopohjaisen Kulttuuri- ja luontomatkailun yhteishanketta jatkamalla sektorille suunnattua tuotteistusopastusta.

Tavoitteena on vahvistaa kulttuurisen sisällöntuotannon edellytyksiä sähköisissä viestimissä ja jakeluverkoissa. Jatketaan digitaalisen kuvan, äänen ja multimedian tuotekehittelyä, tuotantojen pilottihankkeita ja koulutusprojekteja sekä selvityksiä mm. digitaalisen elo-

kuvanlevitysjärjestelmistä ja niiden vaikutuksista.

Jatketaan digitaalisen tietohuollon kehittämistä yli hallintorajojen. Pää tavoitteena on helpottaa kansalaisten sähköistä asiointia. Digitaalinen tietohuolto kytketään osaksi Opetusministeriön kirjastostrategiaa 2010.

Osana liikunnan sisältötuotantohanketta kehitetään urheilujärjestöjen tietojärjestelmiä ja muita liikunnan kansallisia tietojärjestelmiä. Jatketaan Kansalaisten liikuntainfo -palvelun suunnittelua.

- Kulttuuri- ja luontomatkailun verkkohanke
- Digitaalisen kuvan, äänen ja multimedian tuotanto ja levitys
- Digitaalisen tietohuollon edistäminen
- Liikunnan tietojärjestelmien kehittäminen

Kansainvälisten asioiden sihteeristö vastaa YK:n tietoyhteiskunnan huippukokouksen (Geneve 2003/Tunisia 2005) yleiskoordinaatiosta opetusministeriön osalta ja osallistutaan kokouksen valmisteluihin.

- YK:n tietoyhteiskunnan huippukokouksen (2003/2005) valmistelu

3. Sektoritutkimusta lisätään ja hallinnonalan strategista suunnittelua vahvistetaan

Opetusministeriön strategia 2010:n toimeenpano aloitetaan.

- Opetusministeriön strategian toimeenpanon edistyminen

Koulutus- ja tiedepolitiikan osastolla kehitetään yliopistojen tulosohjausjärjestelmää ja sen osana yliopistojen rahoitusmallia tulosohjauksen kehittämistyöryhmän ehdotusten pohjalta tavoitteena yliopistojen autonomian vahvistaminen ja strategisen ohjauksen painottaminen. Ohjauksessa korostuu arviointien tulosten hyödyntäminen sekä seuranta- ja raportointijärjestelmien kehittäminen. Yliopistoille turvataan edellytykset toiminnan pitkäjänteiseen kehittämiseen. Tavoitteena on selkeästi profiloitunut yliopistolaitos, yliopistojen toiminnan korkea laatu, vahvistunut yhteiskunnallinen ja alueellinen vaikuttavuus sekä toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus. Huomiota kiinnitetään myös henkilöstön hyvinvointiin ja osaamisen kehittämiseen.

Tiedepolitiikan toimialan ohjausta kehitetään tulosohjauksen kehittämistyöryhmän ehdotusten mukaisesti. Edistetään tiedepoliittista päätöksentekoa palvelevaa tutkimustoimintaa. Research.fi-tietopalvelu vakiinnutetaan projektin ehdotusten pohjalta.

Ammattikorkeakoulujen tavoiteohjausta kehitetään strategiseen suuntaan. Tällä pyritään varmistamaan ammattikorkeakoulujen ja koko ammattikorkeakoulujärjestelmän pitkäjänteinen kehittyminen ja ammattikorkeakoulupolitiikan johdonmukaisuus.

- Yliopistojen tulosohjauksen kehittäminen
- Tiedepolitiikan toimialan ohjaus ja sektoritutkimus
- Ammattikorkeakoulujen tavoiteohjauksen kehittäminen

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston tavoitteena on uudistaa kulttuurin ja taiteen toimialan virastojen ja laitosten tulosohjaus. Keväällä 2003 käytävät vuotta 2004 koskevat toimialan virastojen ja laitosten tulosneuvottelut toteutetaan vuonna 2002 toimeenpannun kulttuuripolitiikan tulosohjauksen kehittämishankkeen esitysten mukaisesti.

Vahvistetaan kulttuuri-, liikunta ja nuorisopolitiikan toimialojen strategista suunnittelua käynnistämällä opetusministeriön strategia 2010: toimeenpano näillä vahvuusalueilla. Strategiatyön ja päätöksenteon tueksi vahvistetaan sektoritutkimusta ja toimenpiteiden vaikutusten arviointia tavoitteena vahvistaa tutkimuksen ja hallinnon vuorovaikutusta sekä kehittämällä arvioinnin tueksi vaikuttavuusindikaattoreita.

Jatketaan kulttuuripolitiikan yhteiskunnalliset perustelut -projektia Jyväskylän yliopiston kanssa ja tuotetaan päättäjille suunnattu teema-alueita esittelevä julkaisu. Tavoitteena on lisätä tietoisuutta kulttuurin ja kulttuuripolitiikan merkityksestä osana yhteiskuntapolitiikkaa.

- Kulttuurin ja taiteen toimialan virastojen ja laitosten tulosohjaus uudistetaan
- Strategista suunnittelua ja sektoritutkimusta vahvistetaan
- Kulttuuripolitiikan yhteiskunnalliset perustelut

4. Alueiden tasapainoista kehitystä edistetään.

Opetusministeriön hallinnonalalle laaditaan toimenpideohjelma aluepoliittisen strategian pohjalta ja huolehditaan EU-rakennerahastotoiminnan koordinoinnista. Hallinnonalan muuta aluekehitystoimintaa koordinoidaan sekä huolehditaan vuoden 2003 alusta lukien voimaanastuvan aluekehittämislain ja sisäasiainministeriön johdolla valmistuvan aluekehittämistrategian 2013 seurannasta

- Hallinnonalan aluepoliittisen strategian toimenpideohjelman laadinta ja aluekehitystoiminnan koordinointi
- EU:n rakennerahasto-ohjelmien 2000-2006 toteuttaminen

Koulutus- ja tiedepolitiikan osastolla pyritään ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjäverkkoa kehittämään siten, että koulutuksen järjestäjistä muodostuu riittävän suuria ja monipuolisia tai muutoin vahvoja toimijoita työelämän koulutustarpeiden ja alueellisen kehittämistyön näkökulmasta. Koulutuksen järjestäjäverkon kokoamista jatketaan tavoitteena edistää etenkin seudullisten ammattiopistojen muodostumista. Koulutuksen järjestäjien ennakointitoimintaa kehitetään.

Ammattikorkeakouluverkon ja koulutustarjonnan kehittämisen tavoitteena on koulutustarjonnan alueittainen ja kieliryhmittäinen tasapaino, tarjonnan suuntaaminen työelämän kysynnän mukaisesti ja tulokselliset toimintayksiköt.

Tavoitteena on vahvistaa yliopistojen toiminnan aluevaikutuksia kehittämällä tutkimus- ja koulutustoiminnan laatua sekä vahvistamalla yhteistyötä ja verkostoitumista muiden toimijoiden kanssa. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteisten aluestrategioiden mukaisia tavoitteita ja osaamiskeskittymien syntymistä alueilla tuetaan mahdollisuuksien mukaan. Valmistaudutaan rakennerahastokauden päättymiseen ja sen vaikutuksiin alueilla. Osallistutaan muilla hallinnonaloilla tapahtuvaan alueelliseen kehittämistyöhön ja kansainväliseen

toimintaan. Aluevaikutuksia koskevaa arviointi- ja tutkimustoimintaa kehitetään. Yliopistojen alueellisen kehittämisen tavoitteista sovitaan yliopistojen kanssa ottaen huomioon tulsohjauksen kehittämistyöryhmän ehdotukset.

- Ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjäverkon kokoamisedotukset ja -toimet
- Tehokas ammattikorkeakouluverkko
- Korkeakoulujen yhteiskunnallinen (alueellinen) vaikuttavuus

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston aluestrategia toimeenpannaan. Valmistellaan opetusministeriön aluekehittämisstrategia vuosina 2003-2013 - julkaisun toimeenpanostrategia kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston toimialalla.

Jatketaan alueellisten taidetoimikuntien toimialan arvioinnin kehittämistä tavoitteena hahmottaa kuntien kulttuuritoiminnan merkitys ja mahdollisuudet osana aluekehitystyötä sekä peruspalveluja.

Kuntien välistä kirjastoyhteistyötä edistetään. Pitkän aikavälin tavoitteena on kuntien yleisten kirjastolaitosten, kuntien yhteisen kirjasto-autotoiminnan ja muiden yhteisten toimintojen lisääminen. Tavoitteeseen pyritään informaatio-ohjauksella, mallitapausten esittelyllä ja starttiavustuksilla. Mittarina ovat toteutuneet yhteistyöhankkeet ja niiden toiminnan laadun arviointi.

Toteutetaan maaseutupoliittisen kokonaisohjelman kulttuuria koskevia neljän toimintalinjan mukaisia toimenpide-ehdotuksia. Tuetaan yhteistyöjärjestelyin valtakunnallista, alueellista ja paikallista maaseudun kehitystyötä sekä lisätään valmiuksia hyödyntää EU-osarahoitteisia ohjelmia ja muita maaseudun kehittämisvälineitä.

Arvioidaan edellytyksiä toimivallan uudelleenlaiseksi jakamiseksi keskushallinnon ja aluehallinnon kesken liikuntatoimen, erityisesti liikuntapaikkarakentamisen ohjauspolitiikassa.

- Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston aluestrategian toimeenpano
- Alueellisten taidetoimikuntien arviointi
- Kuntien välisen kirjastoyhteistyön edistäminen
- Kulttuuri maaseudun vahvuutena
- Keskushallinnon ja aluehallinnon toimivallan täsmentäminen liikuntatoimessa

5. Koulutus- ja tutkimustoimintaa sekä kulttuuritoimialoja kehittämällä vahvistetaan kansallista innovaatiojärjestelmää

Koulutus- ja tiedepolitiikan osaston tavoitteena on vahvistaa ammattikorkeakoulujen roolia alueellisessa innovaatiojärjestelmässä. Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyötä tehostetaan ja tämä toiminta suunnataan niin, että se palvelee aluetta ja sen työelämää sekä opetusta. Ammattikorkeakoulut ja yliopistot toteuttavat yhteisesti laatimiaan alueellisia strategioita tavoitteena myönteinen aluekehitys sekä toiminnassa kehittyvä yhteistyö ja työnjako sekä verkottuminen alueen muiden toimijoiden kanssa.

Tiedepolitiikan yksikön tavoitteena on kehittää tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän laatua, volyyymiä ja tuloksellisuutta sekä edistää ja tukea tieteellistä toimintaa. Yksikkö edistää Suomen tavoitteiden toteutumista EU:n 6. puiteohjelmassa ja kehitettäessä eurooppalaisia tutkimusalueita. Valmistellaan Suomen liittyminen ESO:on (European Southern Obser-

vatory). Innovaatiojärjestelmän toimijoiden yhteistyötä tiivistetään. Eri toimijoiden yhteisin toimenpitein vahvistetaan edellytyksiä kansainvälisesti korkeatasoisille tutkimusympäristöille ja yhteistyöverkoille. Huolehditaan siitä, että Suomessa on kansainvälisesti kilpailukykyinen tutkimuksen infrastruktuuri sekä riittävä ja osaava tutkijakunta. Tutkijankoulutusta ja tutkijakoulujen toimintaa kehitetään sekä vahvistetaan tutkijoiden liikkuvuutta. Edistetään tieteellisen tiedon julkistamista. Tutkimustulosten hyödyntämistä kehitetään mm. yliopistokeksintöryhmän ehdotusten pohjalta. Kehitetään biotekniikan tutkimuksen rahoitusta arvioinnin suositusten pohjalta.

- Vahvistuva alueellinen innovaatiojärjestelmä (ammattikorkeakoulut)
- Tutkimus- ja innovaatiojärjestelmä (tiedepolitiikka)

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston tavoitteena on analysoida tekijänoikeuksiin liittyviä kysymyksiä, hahmottaa toimivia ratkaisuvaihtoehtoja ja edistää tekijänoikeudellisen tietämyksen lisäämistä ja hyvien käytänteiden muodostamista. Tavoitteet toteutetaan tukemalla koulutus- ja tietoaineistojen tuotantohankkeita.

Tavoitteena on panostaa kulttuuripolitiikan kansainvälisen ja monenkeskisen ulottuvuuden lujittamiseen ja lisätä tietämystä muiden politiikkojen mahdollisista vaikutuksista tai reunaehdoista kulttuuripoliittisten toimien kehittämiseksi ja täytäntöönpanolle. Laaditaan selvitys kulttuuri- ja audiovisuaalisen politiikan edellytyksistä ylläpitää ja kehittää kulttuurista moninaisuutta.

- Tekijänoikeuskysymysten analysointi ja hyvien ratkaisuvaihtoehtojen kartoitus
- Kulttuurin moninaisuuden edistäminen ja kansainvälinen kulttuuripolitiikka

6. Luodaan edellytyksiä koulutuksen keskeyttämisen vähentämiselle, korkeakoulututkintojen suoritusaikojen lyhentämiselle ja suunnataan aikuiskoulutusta toisen asteen ammatillista koulutusta vaille oleville. Koulutuksen yhteyksiä työelämään tiivistetään.

Tuetaan nuorten osallisuuden edistämistä tukevaa hanketta yhden miljoonan euron määrärahalta. Hankkeeseen tulee mukaan n. 30 kuntaa, jotka viisivuotisen kehittämishankkeen aikana kehittävät perustoimintojaan hallinnonalojen välisillä nuorten osallisuutta edistäville toimilla. Kohderyhmänä ovat erityisesti perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa olevat nuoret. Hanke toteutetaan yhteistyössä opetusministeriön koulutus- ja tiedepolitiikan osaston, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston, opetushallituksen ja Suomen Kuntaliiton kanssa.

- Nuorten osallisuushanke: yhteistoimintakokeilu

Koulutus- ja tiedepolitiikan osastolla ammatillisen peruskoulutuksen työelämävastaavuutta pyritään lisäämään toisaalta uudistettuihin oppilaitosmuotoisesti järjestettyihin ammatillisiin perustutkintoihin sisällytetyllä vähintään 20 opintoviikon laajuisella työssäoppimisella ja toisaalta laajentamalla oppisopimuskoulutusta ammatilliseen perustutkintoon johtavana väylänä.

Työssäoppimisen uudistuksen tueksi ja toteutuksen varmistamiseksi toteutetaan työssäoppimisen tukiohjelmia. Painopisteenä on työssäoppimisen laatu ja sen edellyttämät toimet.

Työpaikkaohjaajakoulutuksen tavoitteena on 4 000 koulutettua ja opettajankoulutuksen tavoitteena 2 200 opettajaa vuonna 2003. Lisäksi tavoitteena on, että 450 opettajaa osallistuu oppilaitoksen ulkopuoliselle työelämäjaksolle. Oppisopimuskoulutuksessa aloittavien osalta tavoitteena on noin 10 %:n osuus kaikista toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen aloittavista ja lisäkoulutuksena toteutetaan 20 000 oppisopimusta.

Koulutuksen nivelvaiheisiin ja keskeyttämisen vähentämiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Perusopetuksesta toisen asteen koulutukseen jatkavien osuutta pyritään edelleen lisäämään. Käynnistetään keskeyttämisen vähentämisen toimenpideohjelma. Edistetään perustutkinnon suorittaneiden sijoittumista työelämään ja jatko-opintoihin erityisesti ammatillisen koulutuksen tulorahoitusta ja ura- ja rekrytointipalveluja kehittämällä.

Ammatillisen peruskoulutuksen rahoitus pohjaa vahvistetaan, huolehditaan rahoitusjärjestelmän toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä ja laaditaan rahoitusjärjestelmän kehittämisehdotukset.

Tuloksellisuusrahoitus (tulorahoitus ja laatupalkinnot), jonka avulla ammatillisen koulutuksen järjestäjiä kannustetaan toimiin mm. työllistymisen ja jatko-opintoihin sijoittumisen edistämiseksi ja koulutuksen keskeyttämisen vähentämiseksi, laajennetaan koskemaan oppisopimuskoulutusta ja erityisoppilaitoksia. Selvitetään tuloksellisuusrahoituksen käyttöön ottaminen käyttökustannusten rahoituksen osana. Huolehditaan ns. kannustusrahoituksen toimeenpanosta osana yksikköhintojen harkinnanvaraisia korotuksia vuosina 2003 - 2005.

Ammatillisella erityisopetuksella pyritään siihen, että kaikilla opiskelijoilla olisi mahdollisuus työllistymistä tukevaan ammatilliseen koulutukseen. Erityisopetus on merkittävä yhteiskunnallisen osallistumisen edistäjä. Ammatillisen erityisopetuksen järjestämisessä ensisijaisena on integraatio eli koulutus ammatillisissa oppilaitoksissa. Erityisopetuksen tulisi sulautua osaksi yleistä koulutustarjontaa ja käytännön työtä oppilaitoksissa. Vaikeimmin vammaisten koulutus tulisi järjestää yksilöllisesti. Ammatillisten erityisoppilaitosten toiminnan painopistealueena tulisi olla vaikeimmin vammaisten koulutus ja sen kehittäminen. Lisäksi erityisoppilaitosten tulee palvelu- ja kehittämisskeskuksina tukea alueensa erityisopetuksen järjestämistä. Valmistellaan erityisopetuksen toimintaohjelma strategiaehdotuksen ja siitä annettujen lausuntojen pohjalta siten, että ohjelma voidaan käynnistää alkuvuodesta 2003. Käynnistetään ohjelman edellyttämät toimenpiteet.

Jatketaan työtä ammattikorkeakoulujen opetuksen kehittämiseksi. Erityisinä kehittämisen kohteina ovat ohjaus- ja neuvontapalvelut, virtuaaliopetus, työharjoittelu ja opinnäytteet.

Yliopisto-opetuksen kehittämisen tavoitteena on opetuksen ja tutkintojen laadun varmistaminen, läpäisyn parantaminen sekä tutkintoaikojen lyhentäminen sekä kansainvälisen kilpailukykyyn vahvistaminen. Opetuksen ja opintojen ohjauksen kehittämishankkeita jatketaan. Tutkintorakenneuudistus toteutetaan työryhmän ehdotusten pohjalta. Laaditaan toimenpideohjelma opiskelijavalintojen arvioinnin pohjalta.

Käynnistetään vuosille 2003-2007 ajoittuva aikuisten koulutustason kohottamisohjelma. Opetusministeriön toimialalla ohjelman tarkoituksena on kohottaa ensisijaisesti työssä olevien, alhaisen koulutustason omaavan aikuisväestön koulutustasoa. Ohjelman tarkoituksena on ennen muuta toisen asteen ammatillisen tutkinnon ja sen edellyttämien opiskeluvalmiuksien sekä työelämän edellyttämien tieto- ja yhteiskuntavalmiuksien tuottaminen.

- Työssäoppimisen tukiohjelma
- Oppisopimuskoulutuksen laajentaminen ja kehittäminen
- Ammatillisen koulutuksen keskeyttämisen vähentämisen toimenpideohjelma

- Ammatillisen peruskoulutuksen tuloksellisuusrahoituksen kehittäminen
- Ammatillisen erityisopetuksen toimintaohjelma
- Ammattikorkeakouluopetuksen kehittäminen
- Yliopistokoulutuksen tutkintorakenteen ja yliopisto-opintojen kehittäminen
- Aikuisten koulutustason kohottamisohjelma

7. Parannetaan kulttuuriperinnön säilymistä ja edistetään alan yhteiskunnallista vaikuttavuutta saattamalla siihen liittyviä aineistoja digitaaliseen muotoon. Rakennusperintöstrategian toteuttamiseen osallistutaan.

Joukkoviestinnän arkistointi järjestetään **kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston ja koulutus- ja tiedepolitiikan osaston yhteistyönä** niin, että uusi laki kattaa perinteisen vapaakappaleaineiston lisäksi myös elektronisen aineiston, televisio- ja radioaineiston sekä elokuvat. Tieteellisten kirjastojen ja arkistojen aineiston digitointia ja pitkäaikaissäilytystä tuetaan ja digitaalisten tietoaaineistojen saatavuutta lisätään. Tietohuollon instituutioita ja rakenteita kehitetään tavoitteena toimiva tietohuollon verkko.

- Tietohuolto ja tutkimuksen muut tukipalvelut

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osastolla laaditaan museo- ja kulttuuriperintöalaa koskeva opetusministeriön toimintaohjelma. Museovirasto käynnistää museoalan tietohallintakeskuksen toiminnan ja museo- ja kulttuuriperintöalan kehittämistyön.

Osallistutaan valtioneuvoston rakennusperintöstrategian toimeenpanoon ja seurantaryhmän työhön sekä Rakennusperinnön teemavuoteen 2003. Laaditaan suomalaisten Maailmanperintökohteiden ylläpitoa ja valmistelua koskeva toimintaohjeistus. Huolehditaan julkisten ja yksityisten sisätilojen suojelusta ja säilyttämisestä esityksen tehneen työryhmän esitysten toimeenpanosta.

Kulttuuriperintöaineistojen digitointia ja saavutettavuutta tietoverkon kautta edistetään museoiden, arkistojen ja tieteellisten kirjastojen yhteistyönä osana opetusministeriön Sisältö-tuotanto-hanketta.

- Museo- ja kulttuuriperintöalan toimintaohjelman laatiminen
- Rakennusperintöstrategian toteuttaminen
- Kulttuuriperinnön digitoinnin edistäminen

8. Kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseksi parannetaan kansalaistoiminnan edellytyksiä.

Koulutus- ja tiedepolitiikan osastolla kehitetään vapaan sivistystyön tehtävien ohjausta, seurantaa ja rahoitusperusteita parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän ehdotusten mukaisesti. Vuoden 2003 talousarvioon sisältyvillä rahoitusjärjestelyillä vahvistetaan vapaan sivistystyön oppilaitoksen edellytyksiä hoitaa kansalaisten tietoyhteiskuntataitoihin, maahanmuuttajien kieli- ja kulttuurikoulutukseen sekä muihin kansalaisyhteiskunnan toimintaa

tukeviin opintoihin liittyvää koulutusta. Valmistellaan ministeriön asettaman työryhmän ehdotusten pohjalta suunnitelmat vapaan sivistystyön ohjauksen, seurannan ja tilastoinnin kehittämiseksi niin, että uudistukset voidaan ottaa käyttöön vuonna 2004.

- Vapaan sivistystyön ohjauksen, seurannan ja rahoitusperusteiden kehittäminen

Kulttuuri- ja nuorisopolitiikan osastolla huolehditaan Kulttuuria kaikille -työryhmän tekemien kehittämis ehdotusten eteenpäinviemisestä. Asetetaan vuosiksi 2003-2007 "vammainen ja kulttuuri" -toimikunta, jonka tehtävänä on muun muassa valmistella ehdotus toimenpiteohjelmaksi kulttuurin saavutettavuuden edistämiseksi julkisissa taide- ja kulttuurilaitoksissa.

Kolmannen sektorin, julkisen sektorin ja yksityisen sektorin kulttuuriyhteistyö- ja toimintaverkostoja koskevan selvityksen tuloksien edellyttämien toimenpiteiden hankkeistaminen, seuranta ja arviointi.

Tuetaan toimia, joilla kansalaistoiminnan elinvoimaisuutta voidaan vahvistaa. Selkiytetään valtionavustuspolitiikkaa kansalaistoiminnan ja liiketoimintaperusteisen huippu-urheilun tukemisessa. Työstetään Kansalaistoiminnan esteiden purkaminen -työryhmän esittämiä toimenpide-esityksiä. Hyödynnetään Kuule kansalaista -hankkeen tuloksia.

Selvitetään OPM:n mahdollisuuksia toimia hallinnonalarajat ylittävänä koordinaattorina kansalaistoiminnan edellytysten kehittämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa.

Asetetaan työryhmä arvioimaan valtakunnallisten liikuntajärjestöjen taloudellista ja toiminnallista tilaa tavoitteena liikunnan kansalaistoiminnan järjestöllisen elinvoiman vahvistuminen.

Avartti-toimintaohjelman laajentaminen osana nuorten syrjäytymisen ehkäisyä Jatketaan kansainvälisen Avartti-toimintaohjelman (Award) juurruttamista osaksi suomalaista nuorisotyöjärjestelmää. Tuetaan Award -toimintajärjestelmän kehittämistä Luoteis-Venäjän (Pietari, Viipuri, Petroskoi) ja Viron kanssa.

Nuorison verkkomedioiden, nuorisotiedotuksen ja neuvonnan kattavuus Nuorisoyksikkö tukee nuorison erilaisten verkkomedioiden kehittämistä, erityisesti www.valtikka.net verkkodemokratiavälineistöä sekä nuorisotiedotuksen ja neuvonnan kehittämistä tavoitteena valtakunnallinen kattavuus vuoteen 2006 mennessä.

Nuorisojärjestöjen toimintaedellytyksiä parannetaan poistamalla kansalaistoiminnan esteitä opetusministeriön työryhmämuistion 23:2002 ehdotusten mukaisesti. Ryhdytään uudistamaan nuorisojärjestöjen avustusjärjestelmää.

- Vammaiskulttuuripalvelujen saavutettavuuden parantaminen
- Kulttuuritoimijoiden verkostoitumishanke
- Liikunnan kansalaistoiminnan vahvistaminen
- Avartti-toimintaohjelman laajentaminen osana nuorten syrjäytymisen ehkäisyä
- Nuorison verkkomedioiden, nuorisotiedotuksen ja neuvonnan kattavuus
- Kansalaistoiminnan kehittäminen ja esteiden poistaminen (nuorisojärjestöjen toimintaedellytysten parantaminen)

9. Liikunnan eettistä pohjaa ja liikunnan edellytyksiä vahvistetaan.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osastolla luodaan edellytyksiä huippu-urheilun eettisen perustan vahvistamiselle. Selkeytetään huippu-urheilun valtakunnallisia kehittämis- ja toimintavastuita sekä työnjakoa opetusministeriön tukipolitiikan näkökulmasta. Määritellään valtion tuen perusteet merkittävälle arvokisahankkeille. Osana huippu-urheilustrategiaa kehitetään nuorten urheilijoiden mahdollisuuksia urheilu-uran ja koulutuksen joustavaan yhdistämiseen.

Asetetaan työryhmät selkiyttämään huippu-urheilun valtakunnallisia kehittämis- ja toimintavastuita sekä opiskelevien huippu-urheilijoiden koulutusta ja taloudellista tukea.

Jatketaan urheilu etiikka ja moraali -tutkimusohjelmaa urheilun eettisten kysymysten arvioinnin ja toteuttamisohjelmien perustaksi.

- Huippu-urheilun tukipolitiikan selkeyttäminen
- Urheilun sektoritutkimuksen kohdentaminen (etiikka)

10. Lastenkulttuuria ja siihen liittyvää osaamista tuetaan.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osastolla selvitetään lasten ja nuorten taidekasvatuksen tilanne taiteen perusopetuksen lainsäädännön, rahoituksen ja opetussuunnitelmien osalta ja laaditaan kehittämissuositukset. Luovuus- ja kulttuurikasvatushanke käynnistetään yhdessä opetusministeriön koulutus- ja tiedepolitiikan osaston, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston sekä Opetushallituksen ja läänien kanssa.

Opetusministeriö valmistelee lastenkulttuuripoliittisen ohjelman 14.3.2002 luovutetun ehdotuksen perusteella ja käynnistää siihen liittyviä jatkotoimenpiteitä.

Edistetään lastenkulttuurin asemaa audiovisuaalisen tuotannon, jakelun ja kulttuurin osana. Toteutetaan määrärahojen puitteissa ammatillisen täydennyskoulutuksen hanke, tuotanto- ja kehittämismäärärahojen lisäys, sekä koulukino- ja teemavuosihankkeet.

Edistetään lastenkulttuurin asemaa kirjastoissa. Tuotetaan määrärahojen puitteissa lasten ja nuorten lukemisharrastusta edistäviä hankkeita ja lastenkirjastotyöhön liittyvää täydennyskoulutusta.

- Taiteen perusopetuksen uudistaminen
- Lastenkulttuuripoliittisen ohjelman toimeenpano ja seuranta
- Lastenkulttuurin edistäminen
- Lastenkirjastotyön edistäminen

11. Edistetään uskonnonvapauden toteutumista.

Huolehditaan uskonnonvapauslainsäädännön ja hautausstoimen uudistuksen edellyttämistä toimeenpanotehtävistä.

- Uskonnonvapauslainsäädännön uudistuksen toimeenpanon toteuttaminen

Opetusministeriön oman toiminnan painopisteet

12. Laaditaan koulutus- ja tiedepolitiikan toimialalle kolmivuotiset tulossopimukset.

Koulutus- ja tiedepolitiikan osastolla kehitetään yliopistojen tulosohjausjärjestelmää ja sen osana yliopistojen rahoitusmallia tulosohjauksen kehittämistyöryhmän ehdotusten pohjalta tavoitteena yliopistojen autonomian vahvistaminen ja strategisen ohjauksen painottaminen.

Ohjauksessa korostuu arviointien tulosten hyödyntäminen sekä seuranta- ja raportointijärjestelmien kehittäminen. Yliopistoille turvataan edellytykset toiminnan pitkäjänteiseen kehittämiseen. Tavoitteena on selkeästi profiloitunut yliopistolaitos, yliopistojen toiminnan korkea laatu, vahvistunut yhteiskunnallinen ja alueellinen vaikuttavuus sekä toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus. Huomiota kiinnitetään myös henkilöstön hyvinvointiin ja osaamisen kehittämiseen.

Ammattikorkeakoulujen tavoiteohjausta kehitetään strategiseen suuntaan. Tällä pyritään varmistamaan ammattikorkeakoulujen ja koko ammattikorkeakoulujärjestelmän pitkäjänteinen kehittyminen ja ammattikorkeakoulupolitiikan johdonmukaisuus.

Tiedepolitiikan toimialan ohjausta kehitetään tulosohjauksen kehittämistyöryhmän ehdotusten mukaisesti. Edistetään tiedepoliittista päätöksentekoa palvelevaa tutkimustoimintaa. Research.fi-tietopalvelu vakiinnutetaan projektin ehdotusten pohjalta.

- Yliopistojen tulosohjauksen kehittäminen
- Ammattikorkeakoulujen tavoiteohjauksen kehittäminen
- Tiedepolitiikan toimialan ohjaus ja sektoritutkimus

13. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma laaditaan vuosille 2003—2008.

Koulutus- ja tiedepolitiikan osastolla laaditaan Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma vuosille 2003 - 2008.

- Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma vuosille 2003 -2008

14. Aikuiskoulutusta kehitetään parlamentaarisen aikuiskoulutusryhmän ehdotusten pohjalta.

Parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän kiireellisimmiksi katsottujen ehdotusten toimeenpano aloitetaan **koulutus- ja tiedepolitiikan osastolla** vuonna 2003 käynnistämällä 5-vuotinen aikuisten koulutustason kohottamisohjelma, lisäämällä lisäkoulutuksena järjestettävää oppisopimuskoulutusta, keskittämällä ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitus toisen asteen koulutukseen ja valtiosuusjärjestelmään, lisäämällä ammattikorkeakoulututkintoon johtavia aikuiskoulutuspaikkoja, vahvistamalla yliopistojen täydennyskoulutuksen laatu- ja kehittämistyötä sekä kehittämällä vapaan sivistystyön ohjausta, seurantaa ja rahoitus-

perusteita. Myös muiden työryhmän ehdotusten jatkovalmistelu organisoidaan lausunnot huomioonottaen viimeistään vuoden 2003 aikana.

Käynnistetään vuosille 2003-2007 ajoittuva aikuisten koulutustason kohottamisohjelma. Opetusministeriön toimialalla ohjelman tarkoituksena on kohottaa ensisijaisesti työssä olevien, alhaisen koulutustason omaavan aikuisväestön koulutustasoa. Ohjelman tarkoituksena on ennen muuta toisen asteen ammatillisen tutkinnon ja sen edellyttämien opiskeluvaihtamien sekä työelämän edellyttämien tieto- ja yhteiskuntavaihtamien tuottaminen.

Ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitus keskitetään toisen asteen koulutukseen ja valtionosuusjärjestelmään. Aikuiskoulutuksen ohjausta vahvistetaan ammatillisessa perus- ja lisäkoulutuksessa

- Parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän ehdotusten toimeenpano
- Aikuisten koulutustason kohottamisohjelma
- Ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitusuudistuksen toimeenpano ja järjestämisluvat

15. Koulutuksen ja tutkimuksen tietoyhteiskuntastrategian toimeenpanoa jatketaan.

Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto tukee Suomen virtuaaliyliopiston toimintaa osana Koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategian toimeenpanoa. Hankkeen avulla kehitetään verkko-opetukseen pohjautuvien koulutus- ja tukipalveluiden tarjontaa ja saatavuutta. Vuonna 2003 käynnistetään osahankkeiden arviointi. Yliopistojen opetuksen ja tutkimuksen verkkopalveluita parannetaan niin, että ne mahdollistavat joustavan yhteiskäytön pidemmällä aikavälillä.

Kehitetään edelleen Opintoluotsi-koulutusportaalia palvelemaan monipuolisesti kansalaisia opintoihin liittyvissä tietotarpeissa. Kansalaisille on tarkoitus tarjota joko verkon kautta tai mobiilipalveluna yhteydet koulutusneuvonnan asiantuntijoihin. Tämä toteutetaan yhteistyönä työhallinnon ja opinto-ohjaajien verkoston kanssa. Aikuisten koulutustason kohottamisohjelman tarpeet samoin kuin erityisryhmien palvelutarpeet otetaan huomioon laajennus- ja kehittämistoimien suunnittelussa.

Osana koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategiaa edistetään kansalaisten mahdollisuuksia hankkia omaan elämäntilanteeseensa riittävät tietoyhteiskuntataidot ja käyttää tarvitsemiään palveluita. Aikuisten opintosetelikoelulla tarjotaan vuosina 2002-2003 noin 10 000:lle yli 60-vuotiaalle, työttömälle ja maahanmuuttajalle mahdollisuudet hankkia tietotekniikan perustaidot. Toimeenpannaan yhteistyössä lääninhallitusten ja kansalaisjärjestöjen kanssa tietoyhteiskunnan tuki- ja neuvontahenkilöstön koulutusohjelma tavoitteena 1000 tukihenkilön koulutus.

- Koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategia ja virtuaaliyliopisto
- Opintoluotsi koulutusportaalien toimeenpano ja aikuisopiskelua edistävien neuvontapalvelujen kehittäminen
- Aikuisten opintosetelikoelun ja tietoyhteiskuntataitojen tuki- ja neuvontahenkilöstön koulutusohjelma

16. Koulutuksen arviointitoiminnan kehittämiseksi opetusministeriön yhteyteen perustetaan koulutuksen arviointineuvosto.

Koulutuksen arviointitoimintaa kehitetään perustamalla opetusministeriön yhteyteen koulutuksen arviointineuvosto. Neuvoston sihteeristö sijoitetaan Jyväskylän yliopistoon.

- Perustetaan koulutuksen arviointineuvosto

17. Kulttuurin ja taiteen toimialan virastojen ja laitosten tulosohejaus uudistetaan.

Kulttuurin ja taiteen toimialan virastojen ja laitosten tulosohejaus uudistetaan keväällä 2003 käytävät vuotta 2004 koskevat toimialan virastojen ja laitosten tulosneuvottelut toteutetaan vuonna 2002 toimeenpannun kulttuuripolitiikan tulosohejauksen kehittämishankkeen esitysten mukaisesti.

- Kulttuurin ja taiteen toimialan virastojen ja laitosten tulosohejaus uudistetaan

18. Kulttuurin tietoyhteiskuntakehitystä edistetään toimeenpanemalla kulttuurisen tietoyhteiskunnan strategia 2003—2006 ja toimintaohjelma.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osastolla on tavoitteena tieto- ja viestintätekniikan innovatiivinen käyttö kulttuurilaitoksissa, taiteen eri aloilla sekä kulttuuriteollisuuden ja kulttuuripalveluiden tuotannossa ja levityksessä. Tavoitteeseen pyritään jatkamalla kotimaisen sisältötuotannon vahvistamista ja kulttuuripalveluiden saatavuuden sekä kulttuuriperinnön digitoinnin edistämistä sekä parantamalla kulttuuriteollisuuden ja taiteen eri alojen infrastruktuuria uusien kulttuuristen sisältöjen ja palveluiden kehittämiseksi tietoverkkoympäristössä.

- Kulttuurisen tietoyhteiskunnan strategia (2003-2006) ja toimintaohjelma

19. Taide- ja taiteilijapoliittisen ohjelman jatkotoimenpiteet käynnistetään.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osastolla huolehditaan valtioneuvoston arkkitehtuuripoliittisen ohjelman, valtioneuvoston periaatepäätöksen muotoilupolitiikasta (Muotoilu 2005! -ohjelma), sarjakuvan kehittämissuunnitelman, valokuvataidepolitiittisen selvityksen ja valokuva-arkistojen koskevan selvityksen seurannasta ja toimeenpanosta.

Taiteilijoiden työllistämisedellytyksiä ja sosiaaliturvaa koskevan mietinnön (TAISTO II) seurantatyöryhmä jatkaa toimikunnan ehdotusten toteutumisen seurantaa ja antaa loppuraportin.

Vähemmistökuulttuuritarpeet otetaan aikaisempaa paremmin huomioon osana kulttuurin

ja taiteen tukemisen yleisiä järjestelmiä sekä kulttuuri- ja taidelaitosten toimintaa. Maahanmuuttajien kulttuurisista tarpeista huolehditaan maahanmuuton lisääntyttyä. Kehitetään järjestelmiä etnisiin ryhmiin lukeutuvien ammattitaiteilijoiden ja heidän järjestöjensä toiminnan tukemiseksi.

Valtionosuuden piirissä olevien teattereiden rahoituksen kehittäminen Opetusministeriö selvittää teattereiden valtionosuusjärjestelmässä olevat epäkohdat ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin niiden poistamiseksi.

Tavoitteena on audiovisuaalisen alan ja mediataiteen tuotannon ja levityksen taloudellisten edellytysten parantaminen vastaamaan alan tarpeita hyvän kotimaisen tuotannon jatkuvuuden takaamiseksi sekä alan rakenteelliseen kehitykseen vaikuttaminen ja elokuvien levityspotentiaalin parempi hyödyntäminen.

- Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma, Muotoilu 2005! -ohjelman jne. toimeenpano
- Taiteilijoiden työllistämisedellytysten parantaminen
- Taide- ja kulttuuritoimialan maahanmuuttopoliittisten linjausten toimeenpano
- Valtionosuuden piirissä olevien teattereiden rahoituksen kehittäminen
- Taide- ja taiteilijapoliittisen ohjelman jatkotoimet audiovisuaalisella alalla

20. Dopingin vastaista toimintaa edistetään.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osastolla tehostetaan dopingin vastaista toimintaa kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Osallistutaan WADA:n maailman antidopingohjelman kehittämiseen sekä EU:n, EN:n, IICGADS:n ja IADA:n antidopingtoimintaan. Osallistutaan antidopingpassin kehittämiseen suomalaisille olympiaurheilijoille yhteistyössä Suomen olympiakomitean ja ADT:n kanssa. Seurataan ja tuetaan antidopingohjelmien ja testaustoiminnan kehittämistä.

- Dopingin vastaisen toiminnan tehostaminen

21. Jatketaan uskonnollisten yhteisöjen valtionapujärjestelmän valmistelua.

Jatketaan uskonnollisten yhteisöjen valtionapujärjestelmän valmistelua.

- Uskonnollisten yhteisöjen valtionapujärjestelmän valmistelutyön edistyminen

22. Opetusministeriön strategia 2010:n toimeenpano aloitetaan.

Opetusministeriön strategia 2010:n toimeenpano aloitetaan.

- Opetusministeriön strategian toimeenpanon edistyminen

23. Laaditaan opetus- ja kulttuurihallinnon sähköisen asioinnin toimintaohjelma.

Tietopalveluyksikössä huolehditaan siitä, että opetushallinnon organisaatiot laativat tai uudistavat verkkopalvelustrategiansa osana palvelu- ja toimintastrategiaansa siten, että niihin sisältyy sähköisen asioinnin kehittäminen. Strategioiden tavoitteisiin tulee sisällyttää verkkoiminnan vaikuttavuus asiakkaan näkökulmasta, prosessien uudistaminen, tarvittavien kumppanuuksien rakentaminen, johdon ja henkilöstön osaaminen, toimintatapojen uudistaminen sekä tarvittavien resurssien hallinta ja uudelleen kohdentaminen. Näiden pohjalta opetusministeriö laatii opetus- ja kulttuurihallinnon sähköisen asioinnin toimintaohjelman vuosille 2004-2005. Toimintaohjelma sisällytetään opetusministeriön laatimaan toiminta- ja taloussuunnitelmaan sekä tietohallinnon kehittämissuunnitelmaan.

- Sähköisen asioinnin toimintaohjelman laatiminen

24. Valtionavustushakemusten sähköinen vireillepano vakiinnutetaan osaksi uudistettua Kansalaisen verkkolomakepalvelua

Sähköisten valtionavustushakemusten täyttäminen ja lähettäminen opetusministeriöön verkkolomakepalvelun (lomake.fi) kautta mahdollistetaan yhtenä sähköisen asioinnin muotona. Vaikutetaan sisäasiainministeriön hallinnoiman verkkolomakepalvelun jatkokehittämiseen siten, että sähköisessä hakemuksessa voi olla kaksi allekirjoittajaa nykyisen yhden sijasta ja lisätään palvelun joustavuutta tunnistamisen ja lomakkeen täyttämisen ja allekirjoittamisen osalta. Sähköisessä muodossa saatujen hakemustietojen IT-pohjainen siirto opetusministeriön taustajärjestelmiin diaariin, HARAVAan ja IDAan toteutetaan. Tässä yhteydessä suunnitellaan ja toteutetaan myös tarvittavat muutokset työprosesseihin. Lisäksi selvitetään lomake.fi:n mahdollisuudet ja vaatimat tekniset ratkaisut toimia hakemustietojen päätöstietokantana yhteistyössä sisäasiainministeriön kanssa.

- Sähköisten valtionavustusten käsittelyn aiheuttamat muutokset työprosesseihin ja toimintatapoihin
- Sähköisten valtionavustushakemusten täyttämisen ja lähettämisen toteutuminen
- Sähköisten valtionavustushakemustietojen siirto taustajärjestelmiin.

25. Opetusministeriössä otetaan käyttöön uusi palkkausjärjestelmä.

Opetusministeriössä otetaan käyttöön uusi palkkausjärjestelmä.

- Palkkausjärjestelmän toteutuminen

26. Jatketaan ministeriön toimitilahankkeen suunnittelua, jonka tavoitteena on koota yhteen useisiin toimipisteisiin hajautuneet toiminnot.

Hallintoyksikössä jatketaan opetusministeriön tilahankkeiden suunnittelua, jonka tavoitteena on koota yhteen useisiin toimipisteisiin hajautuneet toiminnot.

- Ministeriön toimitilahankkeen eteneminen

27. Viranomaisten välistä yhteistyötä lisätään muun muassa alueiden kehittämisessä, koulutuksessa ja työelämään motivoimisessa, tutkimus- ja kehittämistoiminnassa, terveysliikunnassa, nuorten elinolojen parantamisessa sekä nuorten yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa ja ennaltaehkäisevässä huumetyössä.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa kehitetään opetusministeriössä työryhmän ehdotusten pohjalta valtioneuvoston päättämällä tavalla yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa siten, että laadukasta aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjotaan kaikille sitä tarvitseville. Toimintaa ja siihen liittyvää kehittämistyötä koordinoi neuvottelukunta. Opetushallitus valmistelee toiminnan valtakunnalliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sidosryhmäyhteistyössä.

Kulttuurin alueellinen kehittäminen EU:n rakenne- ja aluepolitiikan ohjelmien toimeenpanossa ja seurannassa yhteistyössä eri ministeriöiden ja alueellisten toimijoiden kanssa erityisesti maaseutukulttuuriohjelman toimeenpanon osalta, jota täydentää usean hallinnonalan kattava maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä. Sen tehtävänä on yhteensovittaa maaseudun kehittämistoimia ja edistää maaseutuun kohdistettavien voimavarojen tehokasta käyttöä. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston johtama kulttuuriteemaryhmä käynnistää vuoden 2003 alusta alueellisia maaseudun kulttuuritoimintaa verkottavia hankkeita yhteistyössä eri hallinnonalojen kanssa, johon liittyy maaseutukulttuuriohjelman seuranta ja arviointi.

Lasten ja nuorten liikunnan sekä liikunnallisen iltapäivätoiminnan kehittäminen ja arviointi Osallistutaan eettisesti ja kasvatuksellisesti vahvan, järjestäytyneen lapsi- ja nuorisoliikunnan sekä liikunnallisen iltapäivätoiminnan kehittämiseen painottaen toiminnan sisältöjä, laatua ja toimintamuotoja. Arvioidaan lasten ja nuorten liikuntaohjelman toteutumista.

Vahvistetaan poikkihallinnollista yhteistyötä terveysliikunnan kehittämiseksi yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa toteuttamalla valtioneuvoston periaatepäätöstä terveyttä edistävän liikunnan kehittämislinjoiksi. Tuetaan tässä tarkoituksessa terveyttä edistävän liikunnan neuvottelukunnan (TELI) työtä ja kehittämishankkeita sekä suunnataan "Kunnossa kaiken ikää" -terveysliikuntaohjelman toimenpiteitä aikuisväestön ja ikääntyneiden liikuntaharrastuksen lisäämiseksi.

Toteutetaan soveltuvin osin vuonna 2002 valmistuneen erityisryhmien liikunnan arvioinnin perusteella laaditun kehitysohjelman 2003-2005 toimenpide-ehdotuksia.

Tuetaan nuorisotyöntekijöiden kouluttamista huumeongelmien tunnistamiseen ja ensikäden puuttumiseen. Tavoitteena on kouluttaa vuosina 2002-2006 jokaiseen kuntaan ja/tai seutukuntaan ennaltaehkäisevän huumetyön metodologiaa hallitseva nuorisotyöntekijä. Lisäksi tuetaan ennaltaehkäisevän huumetyön toimintamuotojen kehittämistä.

Nuorisoyksikkö huolehtii nuorten työpajatoiminnan kehittamisestä siten, että turvataan työssäkäyntialueittain (144) tai vähintään seutukunnittain (85) nuorten työpajapalveluiden saatavuuden. Opetusministeriö osoittaa ESR -ohjelmanmäärärahat sekä nuorten työpajatoiminnan muut kansalliset kehittämisrahat lääninhallitusten käyttöön. Ennaltaehkäisevää huume- ja päihdetyötä pajoilla tehostetaan. Lisäksi ministeriö tukee nuorten työpajatoiminnan valtakunnallista kehittämistä.

Koululaisten iltapäivätoimintaa tuetaan ja kehitetään yhteistyössä läänien sivistysosastojen, ministeriön liikuntatoimen ja yleissivistävän yksikön kanssa. Selvitetään koululaisten iltapäiväkerhotoiminnan laajuus erillisellä tutkimuksella.

- Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta kaikille sitä tarvitseville
- Kulttuuritoimen alueellinen kehittäminen
- Lasten ja nuorten liikunnan sekä liikunnallisen iltapäivätoiminnan kehittäminen ja arviointi
- Terveystta edistävän liikunnan poikkihallinnollinen kehittäminen
- Erityisryhmien liikunnan kehitysohjelman toimenpide-ehdotusten toteuttaminen
- Ennaltaehkäisevä huume- ja päihdetyön tehostaminen osana nuorten syrjäytymisen ehkäisyä
- Nuorten työpajatoiminnan kehittäminen osana nuorten syrjäytymisen ehkäisyä
- Koululaisten iltapäivätoiminnan kehittäminen

5. Koulutus- ja tiedepolitiikka

Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto vastaa perustehtävinsä hallitusohjelmassa, Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 1999 - 2004, Koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategiassa vuosille 2000 -2004 sekä lainsäädännössä asetettujen tavoitteiden mukaisesta valmistelusta.

Osasto huolehtii koulutus- ja tutkimusjärjestelmän kehittämisestä, joka koskee perusopetusta (esiopetus, peruskoulu ja taiteen perusopetus), toisen asteen koulutusta (lukio ja ammatillinen perus- ja lisäkoulutus), omaehtoista aikuiskoulutusta, ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opintoja, tieteellistä tutkimusta ja tietohuoltoa sekä opintotukea.

Tehtävänä on vahvistaa koulutuksen perusturvaa ja oppilaitosten rahoitusperustaa, opettajien perus- ja täydennyskoulutusta, tieteellistä tutkimustoimintaa ja tutkijankoulutusta sekä informaatioteknologian käyttöä opetuksessa ja tutkimuksessa. Osastolla huolehditaan myös koulutuksen määrällisestä mitoituksesta sekä koulutuksen ja tutkimuksen arvioinnista. Lisäksi edistetään elinikäistä oppimista, alueellista vaikuttavuutta, rakennerahasto-ohjelmien hyödyntämistä sekä kansainvälistä koulutus- ja tutkimusyhteistyötä.

Toimialan virastoja ja laitoksia ovat opetushallitus ja sen toimialaan kuuluvat oppilaitokset, lääninhallitukset sivistystoimen osalta, korkeakoulut, Suomen Akatemia, arkistolaitos, kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Varastokirjasto sekä kansainvälisen henkilövaihdon keskus.

Tulostavoitteet

Koulutus- ja tiedepolitiikan osaston yhteisenä tavoitteena on koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman vuosille 2003 - 2008 laatiminen. Koulutuksen arviointitoimintaa kehitetään perustamalla opetusministeriön yhteyteen koulutuksen arviointineuvosto. Neuvoston sihteeristö sijoitetaan Jyväskylän yliopistoon.

Nuorten osallisuuden edistämistä tuetaan yhden miljoonan euron määrärahalta. Hankkeeseen tulee mukaan n. 30 kuntaa, jotka viisivuotisen kehittämissuunnitelman aikana kehittävät perustoimintojaan hallinnonalojen välisillä nuorten osallisuutta edistävillä toimilla.

Kohderyhmänä ovat erityisesti perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa olevat nuoret. Hanke toteutetaan yhteistyössä opetusministeriön nuorisoyksikön, opetushallituksen ja Suomen Kuntaliiton kanssa.

- Laaditaan Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma vuosille 2003- 2008
- Perustetaan koulutuksen arviointineuvosto
- Nuorten osallisuushanke: yhteistoimintakokeilu

Yleissivistävä koulutus

Yleissivistävän koulutuksen yksikössä yleissivistävän koulutuksen ohjausjärjestelmien toimivuutta parannetaan selkiyttämällä lainsäädäntöä koulutuksellisen tasa-arvon ja oppilaan/opiskelijan oikeuksien vahvistamiseksi. Samassa yhteydessä valmistellaan uudet yleissivistävän koulutuksen rahoitusperusteet muuhun rahoitusjärjestelmän kehittämiseen liittyen. Valmistellaan esiopetusuudistuksen vaikutuksien ja asetettujen tavoitteiden toteutumista koskeva selonteko Eduskunnalle. Selkiytetään kansallisen ja kansainvälisen arvioinnin yhteyttä ja käynnistetään kehitystyö arviointitiedon hyödyntämiseksi. Lisäksi aloitetaan oppilaiden hyvälle opetukselle tunnusomaisten piirteiden selvitystyö.

Opetuksen järjestämisluvut tarkistetaan siten, että niissä on otettu huomioon uusien valtioneuvoston päättämien yleisten valtakunnallisten tavoitteiden ja tuntijaon sekä opetus suunnitelman perusteiden vaatimat poikkeamat. Ylioppilastutkinnon kehittämistä jatketaan. Suomen ulkomaankoulujen tilanne selvitetään sekä rahoituksen että toiminnan osalta ja valmistellaan tarvittavat säädös- ja muut muutokset.

Perusopetuksen terveellisen ja turvallisen opiskeluympäristön laadun arvioinnin perusteet julkaistaan kirjana ja nettiversiona. Laaditaan valtion ja kuntien yhteistyönä kouluja koskeva uudisrakentamisen ja korjausrakentamisen ohjelma. Selvitetään erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden terveellisen ja turvallisen opiskeluympäristön vaatimukset tasavertaisen osallistumisen mahdollistamiseksi.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa kehitetään työryhmän ehdotusten pohjalta valtioneuvoston päättämällä tavalla yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston ja sidosryhmien kanssa. Tavoitteena on, että laadukasta aamu- ja iltapäivätoimintaa voidaan tarjota kaikille sitä tarvitseville. Toimintaa ja siihen liittyvää kehittämistyötä koordinoi neuvottelukunta. Opetushallitus valmistelee toiminnan valtakunnalliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sidosryhmäyhteistyössä.

Lasten ja nuorten taidekasvatuksen tilanne selvitetään taiteen perusopetuksen lainsäädännön, rahoituksen ja opetussuunnitelmien osalta ja laaditaan kehittämissuunnitelmat. Luovuus- ja kulttuurikasvatushanke käynnistetään yhdessä Opetushallituksen ja läänien kanssa.

Lukiokoulutuksen uudet opetussuunnitelmat laaditaan ja hyväksytään Opetushallituksessa. Ylioppilastutkinnon reaalikoeuudistus esitellään valtioneuvostolle tammikuussa ja toimeenpannaan yhteistyössä ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Selvitetään mahdollisuudet hyödyntää ylioppilastutkintoa jatko-opintoihin hakeuduttaessa yliopisto- ja ammattikorkeakouluyksikön kanssa. Osallistutaan opintojen hyväksilukemiskäytäntöjen kehittämiseen ja monipuolistamiseen. Edistetään muutenkin oppilaitosten ja koulumuotojen välistä alueellista yhteistyötä. Käynnistetään laaja oppilaanohjauksen kehittämistyö.

- Yleissivistävän koulutuksen ohjausjärjestelmän tarkistaminen

- Yleissivistävää koulutusta koskevien uudistusten toimeenpano
- Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta kaikille sitä tarvitseville
- Taiteen perusopetuksen uudistaminen
- Lukiokoulutuksen ja ylioppilastutkinnon kehittäminen

Ammatillinen koulutus

Ammatillisen koulutuksen yksikössä ammatillisen peruskoulutuksen työelämävastaavuutta pyritään lisäämään toisaalta uudistettuihin oppilaitosmuotoisesti järjestettyihin ammatillisiin perustutkintoihin sisällytetyllä vähintään 20 opintoviikon laajuisella työssäoppimisella ja toisaalta laajentamalla oppisopimuskoulutusta ammatilliseen perustutkintoon johtavana väylänä. Työssäoppimisen uudistuksen tueksi ja toteutuksen varmistamiseksi toteutetaan työssäoppimisen tukiohjelmaa. Painopisteenä on työssäoppimisen laatu ja sen edellyttämät toimet. Työpaikkaohjaajakoulutuksen tavoitteena on 4 000 koulutettua ja opettajankoulutuksen tavoitteena 2 200 opettajaa vuonna 2003. Lisäksi tavoitteena on, että 450 opettajaa osallistuu oppilaitoksen ulkopuoliselle työelämäjaksolle.

Oppisopimuskoulutuksessa aloittavien osalta tavoitteena on noin 10 %:n osuus kaikista toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen aloittavista ja lisäkoulutuksena toteutetaan 20 000 oppisopimusta.

Valmistellaan toimet ammatillisen peruskoulutuksen näyttöjen käyttöönottamiseksi kaikilla aloilla näyttöpilottihankkeiden ja näyttöaineistojen valmisteluprojektien avulla.

Koulutuksen nivelvaiheisiin ja ammatillisen koulutuksen keskeyttämisen vähentämiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Perusopetuksesta toisen asteen koulutukseen jatkavien osuutta pyritään edelleen lisäämään. Käynnistetään keskeyttämisen vähentämisen toimenpideohjelma. Edistetään perustutkinnon suorittaneiden sijoittumista työelämään ja jatko-opintoihin erityisesti ammatillisen koulutuksen tulorahoitusta ja ura- ja rekrytointipalveluja kehittämällä.

Ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjäverkkoa pyritään kehittämään siten, että koulutuksen järjestäjistä muodostuu riittävän suuria ja monipuolisia tai muutoin vahvoja toimijoita työelämän koulutustarpeiden ja alueellisen kehittämistyön näkökulmasta. Koulutuksen järjestäjäverkon kokoamista jatketaan tavoitteena edistää etenkin seudullisten ammattiopistojen muodostumista. Koulutuksen järjestäjien ennakointitoimintaa kehitetään.

Ammatillisen peruskoulutuksen rahoitus pohjaa vahvistetaan, huolehditaan rahoitusjärjestelmän toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä ja laaditaan rahoitusjärjestelmän kehittämissuhteet.

Tuloksellisuusrahoitus (tulorahoitus ja laatupalkinnot), jonka avulla ammatillisen koulutuksen järjestäjiä kannustetaan toimiin mm. työllistymisen ja jatko-opintoihin sijoittumisen edistämiseksi ja koulutuksen keskeyttämisen vähentämiseksi, laajennetaan koskemaan oppisopimuskoulutusta ja erityisoppilaitoksia. Selvitetään tuloksellisuusrahoituksen käyttöön ottaminen käyttökustannusten rahoituksen osana. Huolehditaan ns. kannustusrahoituksen toimeenpanosta osana yksikköhintojenharkinnanvaraisia korotuksia vuosina 2003 - 2005.

Ammatillisella erityisopetuksella pyritään siihen, että kaikilla opiskelijoilla olisi mahdollisuus työllistymistä tukevaan ammatilliseen koulutukseen. Erityisopetus on merkittävä yhteiskunnallisen osallistumisen edistäjä. Ammatillisen erityisopetuksen järjestämisessä ensisijaisena on integraatio eli koulutus ammatillisissa oppilaitoksissa. Erityisopetuksen tulisi sulautua osaksi yleistä koulutustarjontaa ja käytännön työtä oppilaitoksissa. Vaikeimmin

vammaisten koulutus tulisi järjestää yksilöllisesti. Ammatillisten erityisoppilaitosten toiminnan painopistealueena tulisi olla vaikeimmin vammaisten koulutus ja sen kehittäminen. Lisäksi erityisoppilaitosten tulee palvelu- ja kehittämiskeskuksina tukea alueensa erityisopetuksen järjestämistä. Valmistellaan erityisopetuksen toimintaohjelma strategiaehdotuksen ja siitä annettujen lausuntojen pohjalta siten, että ohjelma voidaan käynnistää alkuvuodesta 2003. Käynnistetään ohjelman edellyttämät toimenpiteet.

Ammatillisen koulutuksen tehostetun yhteistyön edistämisestä Euroopassa (ns. Brügge-prosessi) marraskuussa 2002 tehtävän neuvoston päätöksen edellyttämät kehittämistoimet. Ammatillisen koulutuksen kansainvälistymistä tuetaan lisäämällä ulkomailla suoritettujen opiskelujaksojen määrää ja tehostamalla ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemiskäytäntöjä.

- Työssäoppimisen tukiohjelma
- Oppisopimuskoulutuksen laajentaminen ja kehittäminen
- Ammatillisen peruskoulutuksen näyttöjen käyttöönoton edellyttämät toimet
- Ammatillisen koulutuksen keskeyttämisen vähentämisen toimenpideohjelma
- Ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjäverkon kokoamisedotukset ja -toimet
- Ammatillisen peruskoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamisedotukset
- Ammatillisen peruskoulutuksen tuloksellisuusrahoituksen kehittäminen
- Ammatillisen erityisopetuksen toimintaohjelma
- EU:ssa toimeenpantava ns. ammatillisen koulutuksen Brügge-prosessi ammatillisen koulutuksen tehostettu yhteistyö Euroopassa

Ammattikorkeakoulut

Ammattikorkeakouluverkon ja koulutustarjonnan kehittämisen tavoitteena **ammattikorkeakouluyksikössä** on koulutustarjonnan alueittainen ja kieliryhmittäinen tasapaino, tarjonnan suuntaaminen työelämän kysynnän mukaisesti ja tulokselliset toimintayksiköt.

Ammattikorkeakoulujen roolia alueellisessa innovaatiojärjestelmässä vahvistetaan.

Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyötä tehostetaan ja tämä toiminta suunnataan niin, että se palvelee aluetta ja sen työelämää sekä opetusta. Ammattikorkeakoulut ja yliopistot toteuttavat yhteisesti laatimiaan alueellisia strategioita tavoitteena myönteinen aluekehitys sekä toiminnassa kehittyvä yhteistyö ja työnjako sekä verkottuminen alueen muiden toimijoiden kanssa.

Jatketaan työtä ammattikorkeakoulujen opetuksen kehittämiseksi. Erityisinä kehittämisen kohteina ovat ohjaus- ja neuvontapalvelut, virtuaaliopetus, työharjoittelu ja opinnäyte-työt.

Ammatillisen opettajankoulutuksen kehittämistä vahvistetaan opettajankoulutuksen kehittämishjelman tavoitteiden mukaisesti.

Ammattikorkeakoulujen tavoiteohjausta kehitetään strategiseen suuntaan. Tällä pyritään varmistamaan ammattikorkeakoulujen ja koko ammattikorkeakoulujärjestelmän pitkäjänteinen kehittyminen ja ammattikorkeakoulupolitiikan johdonmukaisuus.

- Tehokas ammattikorkeakouluverkko
- Vahvistuva alueellinen innovaatiojärjestelmä
- Ammattikorkeakouluopetuksen kehittäminen
- Ammatillisen opettajankoulutuksen kehittäminen
- Ammattikorkeakoulujen tavoiteohjauksen kehittäminen

Koulutuksen laatu- ja laadunvarmistus on keskeinen koulutuspoliittinen prioriteetti **yliopistoyksikön** vuoden 2003 toiminnassa. Yliopistojen laadun ja vaikuttavuuden arvioinnin tavoitteena on yliopistojen toiminnan kehittäminen. Toteutettua koulutuspolitiikkaa ja sen vaikuttavuutta arvioidaan ja aikaisempien arviointien tuloksia hyödynnetään yliopistojen toiminnan kehittämisessä. Kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä laadunvarmistuksessa edistetään.

Yliopistojen tulosohjausjärjestelmää ja sen osana yliopistojen rahoitusmallia kehitetään tulosohjauksen kehittämistyöryhmän ehdotusten pohjalta tavoitteena yliopistojen autonomian vahvistaminen ja strategisen ohjauksen painottaminen. Ohjauksessa korostuu arviointien tulosten hyödyntäminen sekä seuranta- ja raportointijärjestelmien kehittäminen. Yliopistoille turvataan edellytykset toiminnan pitkäjänteiseen kehittämiseen. Tavoitteena on selkeästi profiloitunut yliopistolaitos, yliopistojen toiminnan korkea laatu, vahvistunut yhteiskunnallinen ja alueellinen vaikuttavuus sekä toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus. Huomiota kiinnitetään myös henkilöstön hyvinvointiin ja osaamisen kehittämiseen.

Yliopisto-opetuksen kehittämisen tavoitteena on opetuksen ja tutkintojen laadun varmistaminen, läpäisyn parantaminen sekä tutkintoaikojen lyhentäminen sekä kansainvälisen kilpailukyvyen vahvistaminen. Opetuksen ja opintojen ohjauksen kehittämishankkeita jatketaan. Tutkintorakenneuudistus toteutetaan työryhmän ehdotusten pohjalta. Laaditaan toimienpideohjelma opiskelijavalintojen arvioinnin pohjalta.

Tavoitteena on vahvistaa yliopistojen toiminnan aluevaikutuksia kehittämällä tutkimus- ja koulutustoiminnan laatua sekä vahvistamalla yhteistyötä ja verkostoitumista muiden toimijoiden kanssa. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteisten aluestrategioiden mukaisia tavoitteita ja osaamiskeskittymien syntymistä alueilla tuetaan mahdollisuuksien mukaan. Valmistaudutaan rakennerahastokauden päättymiseen ja sen vaikutuksiin alueilla. Osallistutaan muilla hallinnonaloilla tapahtuvaan alueelliseen kehittämistyöhön ja kansainväliseen toimintaan. Aluevaikutuksia koskevaa arviointi- ja tutkimustoimintaa kehitetään. Yliopistojen alueellisen kehittämisen tavoitteista sovitaan yliopistojen kanssa ottaen huomioon tulosohjauksen kehittämistyöryhmän ehdotukset.

Suomen virtuaaliyliopiston toimintaa tuetaan osana Koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategian toimeenpanoa. Hankkeen avulla kehitetään verkko-opetukseen pohjautuvien koulutus- ja tukipalveluiden tarjontaa ja saatavuutta. Vuonna 2003 käynnistetään osahankkeiden arviointi. Yliopistojen opetuksen ja tutkimuksen verkkopalveluita parannetaan niin, että ne mahdollistavat joustavan yhteiskäytön pidemmällä aikavälillä.

Vuosille 2001-2003 ajoittuvan suomen- ja ruotsinkielisen opettajankoulutuksen laajentamisohjelman toteutusta jatketaan. Tulossopimuksissa 2003 otetaan huomioon vuosia 2004-2006 koskevat opettajankoulutuksen laajentamiskorjausratkaisut opettajatarvetyöryhmän esitysten ja Tilastokeskuksen laatiman opettajatietopäivityksen perusteella.

Laajennusratkaisuissa otetaan huomioon erityisesti opettajatarpeiden alueelliset erityispiirteet, aikuiskoulutuksen opettajatilanne ja vähemmistökielten ja -kulttuurien sekä maahanmuuttajaopetuksen opettajatarpeet.

Esiopetuksen pätevyttämiskoulutusta jatketaan siten, että koulutuspaikkoja on vuoden 2003 aikana noin 600 osallistujalle ja pätevyttämiskoulutuksen päättyessä pätevyttävän koulutuksen on saanut vähintään 2000 henkilöä.

Opettajankoulutuksen kehittämisohjelman suositusten toteutumista tuetaan ja seurantaa jatketaan. Toteutumisen arviointia kohdistetaan erityisesti yliopistojen opettajankoulutusstrategioihin, opettajan pedagogisiin opintoihin ja täydennyskoulutuskysymyksiin.

Osana Koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategian 2000-2004 toimeenpanosuunnitelmaa opetushenkilöstön tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön koulutusta koskevaa OPE.FI-ohjelman toteutusta jatketaan. Syksyllä 2002 valmistuneen oppilaitosten tietostrategiatilanteen selvitystulosten perusteella suunnataan OPE.FI-ohjelmaa erityisesti oppilaitosten tietostrategiatyötä tukevaksi. Valmistellaan vuoden 2003 aikana tietostrategiakauden 2000-2004 jälkeisiä OPE.FI-ohjelman jatkotoimia.

Jatketaan kansallisen terveysohjelman opetushallintoa koskevien asiakokonaisuuksien toimeenpanoa lääkärikoulutuksen osalta (lääkäreiden aloituspaikkamäärä, muuntokoulutus, tutkintoasetusten muutosten toimeenpano) ja jatketaan valmistelua muiden koulutustehtävien osalta (työnjako, täydennyskoulutus, johtamiskoulutus sekä muiden alojen koulutusmäärät) sovitun mukaisesti. Terveysohjelman toimenpiteitä toteutetaan myös ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulusektorilla.

- Yliopistojen toiminnan, laadun ja vaikuttavuuden arvioiminen
- Yliopistojen tulosohjauksen kehittäminen
- Yliopistokoulutuksen tutkintorakenteen ja yliopisto-opintojen kehittäminen
- Opiskelijavalinnat
- Korkeakoulujen yhteiskunnallinen vaikuttavuus
- Koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategia ja virtuaaliyliopisto
- Opettajankoulutuksen kehittämisohjelma
- Terveysohjelman toimeenpano ja seuranta

Aikuiskoulutus

Parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän kiireellisimmiksi katsottujen ehdotusten toimeenpano aloitetaan **aikuiskoulutusyksikössä** vuonna 2003 käynnistämällä 5-vuotinen aikuisten koulutustason kohottamisohjelma, lisäämällä lisäkoulutuksena järjestettävää oppisopimuskoulutusta, keskittämällä ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitus toisen asteen koulutukseen ja valtionosuusjärjestelmään, lisäämällä ammattikorkeakoulututkintoon johtavia aikuiskoulutuspaikkoja, vahvistamalla yliopistojen täydennyskoulutuksen laatu- ja kehittämistyötä sekä kehittämällä vapaan sivistystyön ohjausta, seuranta ja rahoitusperusteita. Myös muiden työryhmän ehdotusten jatkovalmistelu organisoidaan lausunnot huomioonottaen viimeistään vuoden 2003 aikana.

Käynnistetään vuosille 2003-2007 ajoittuva aikuisten koulutustason kohottamisohjelma. Opetusministeriön toimialalla ohjelman tarkoituksena on kohottaa ensisijaisesti työssä olevien, alhaisen koulutustason omaavan aikuisväestön koulutustasoa. Ohjelman tarkoituksena on ennen muuta toisen asteen ammatillisen tutkinnon ja sen edellyttämien opiskeluvalmiuksien sekä työelämän edellyttämien tieto- ja yhteiskuntavalmiuksien tuottaminen.

Ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitus keskitetään toisen asteen koulutukseen ja valtionosuusjärjestelmään. Aikuiskoulutuksen ohjausta vahvistetaan ammatillisessa perus- ja lisäkoulutuksessa.

Vapaan sivistystyön tehtävien ohjausta, seuranta ja rahoitusperusteita kehitetään parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän ehdotusten mukaisesti. Vuoden 2003 talousarvioon sisältyvillä rahoitusjärjestelyillä vahvistetaan vapaan sivistystyön oppilaitoksen edellytyksiä hoitaa kansalaisten tietoyhteiskuntataitoihin, maahanmuuttajien kieli- ja kulttuurikoulutukseen sekä muihin kansalaisyhteiskunnan toimintaa tukeviin opintoihin liittyvää koulutusta. Valmistellaan ministeriön asettamissa työryhmän ehdotusten pohjalta suunnitelmat vapaan

sivistystyön ohjauksen, seurannan ja tilastoinnin kehittämistä niin, että uudistukset voidaan ottaa käyttöön vuonna 2004.

Kehitetään edelleen Opintoluotsi-koulutusportaalia palvelemaan monipuolisesti kansalaisia opintoihin liittyvissä tietotarpeissa. Kansalaisille on tarkoitus tarjota joko verkon kautta tai mobiilipalveluna yhteydet koulutusneuvonnan asiantuntijoihin. Tämä toteutetaan yhteistyönä työhallinnon ja opinto-ohjaajien verkoston kanssa. Aikuisten koulutustason kohottamisohjelman tarpeet samoin kuin erityisryhmien palvelutarpeet otetaan huomioon laajennus- ja kehittämistoimien suunnittelussa.

Luodaan yhtenäiset periaatteet sille, miten eri koulutusasteille ja -muotoihin voidaan hakeutua ilman hakeutumisen yleisedellytyksenä olevaa tutkintoa ja miten muualla opittu voidaan lukea hyväksi eri koulutusasteiden ja -muotojen opinnoissa. Lisäksi eri koulutusasteilla ja -muodoissa kehitetään ja yhtenäistetään tapoja, joilla osaaminen voidaan osoittaa sen hankkimistavasta riippumatta.

Osana koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategiaa edistetään kansalaisten mahdollisuuksia hankkia omaan elämäntilanteeseensa riittävät tietoyhteiskuntataidot ja käyttää tarvitsemaansa palveluita. Aikuisten opintosetelikoelulla tarjotaan vuosina 2002-2003 noin 10 000:lle yli 60-vuotiaalle, työttömälle ja maahanmuuttajalle mahdollisuudet hankkia tietotekniikan perustaidot. Toimeenpannaan yhteistyössä lääninhallitusten ja kansalaisjärjestöjen kanssa tietoyhteiskunnan tuki- ja neuvontahenkilöstön koulutusohjelma tavoitteena 1000 tukihenkilön koulutus.

Ammattikorkeakoulujen jatkotutkintokoelun toimeenpanoa jatketaan kokeilulainsäädännön tavoitteiden ja opetusministeriön 6.2.2002 tekemän kokeilupäätöksen mukaisesti. Laajennetaan kokeilua tarvittaessa koordinaatio- ja seurantatyöryhmän ehdotusten pohjalta. Käynnistetään kokeilun arvioinnin valmistelu yhteistyössä korkeakoulujen arviointineuvoston kanssa.

- Parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän ehdotusten toimeenpano
- Aikuisten koulutustason kohottamisohjelma
- Ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitusuudistuksen toimeenpano ja järjestämisluvat
- Vapaan sivistystyön ohjauksen, seurannan ja rahoitusperusteiden kehittäminen
- Opintoluotsi koulutusportaalin toimeenpano ja aikuisopiskelua edistävien neuvontapalvelujen kehittäminen
- Opitun tunnustaminen -toimenpideohjelma
- Aikuisten opintosetelikoelun ja tietoyhteiskuntataitojen tuki- ja neuvontahenkilöstön koulutusohjelma
- Ammattikorkeakoulujen jatkotutkintokoelun

Tiedepolitiikka

Tiedepolitiikan yksikön tavoitteena on kehittää tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän laatua, volyyymiä ja tuloksellisuutta sekä edistää ja tukea tieteellistä toimintaa. Yksikkö edistää Suomen tavoitteiden toteutumista EU:n 6. puiteohjelmassa ja kehitettäessä eurooppalaista tutkimusalausta. Valmistellaan Suomen liittyminen ESO:on (European Southern Observatory). Innovaatiojärjestelmän toimijoiden yhteistyötä tiivistetään. Eri toimijoiden yhteisin toimenpitein vahvistetaan edellytyksiä kansainvälisesti korkeatasoisille tutkimusympäristöille ja yhteistyöverkoille. Huolehditaan siitä, että Suomessa on kansainvälisesti kilpailukykyinen

tutkimuksen infrastruktuuri sekä riittävä ja osaava tutkijakunta. Tutkijankoulutusta ja tutkijakoulujen toimintaa kehitetään sekä vahvistetaan tutkijoiden liikkuvuutta. Edistetään tieteellisen tiedon julkistamista. Tutkimustulosten hyödyntämistä kehitetään mm. yliopistokeksintötyöryhmän ehdotusten pohjalta. Kehitetään biotekniikan tutkimuksen rahoitusta arvioinnin suositusten pohjalta.

Kehitetään tutkimuksen tuloksellisuus- ja vaikuttavuusindikaattoreita. Suomen Akatemian arviointitoimintaa kehitetään ja toimeenpannaan Akatemian oman toiminnan ja rahoitusmuotojen kansainvälinen arviointi.

Joukkoviestinnän arkistointi järjestetään kulttuuri-, liikunta-, ja nuorisopolitiikan osaston ja koulutus- ja tiedepolitiikan osaston yhteistyönä niin, että uusi laki kattaa perinteisen vapaakappaleaineiston lisäksi myös elektronisen aineiston, televisio- ja radioaineiston sekä elokuvat.

Tieteellisten kirjastojen ja arkistojen aineiston digitointia ja pitkäaikaissäilytystä tuetaan ja digitaalisten tietoaineistojen saatavuutta lisätään. Tietohuollon instituutioita ja rakenteita kehitetään tavoitteena toimiva tietohuollon verkko.

Tiedepolitiikan toimialan ohjausta kehitetään tulosohjauksen kehittämistyöryhmän ehdotusten mukaisesti. Edistetään tiedepoliittista päätöksentekoa palvelevaa tutkimustoimintaa. Research.fi-tietopalvelu vakiinnutetaan projektin ehdotusten pohjalta.

- Tutkimus- ja innovaatiojärjestelmä
- Tutkimuksen tuloksellisuuden arviointi
- Tietohuolto ja tutkimuksen muut tukipalvelut
- Tiedepolitiikan toimialan ohjaus ja sektoritutkimus

Opintotuki

Tavoitteena on kehittää opintotukea opiskeluun kannustavaksi siten, että se mahdollistaisi päätoimisen opiskelun aikana muun toimeentuloturvan kanssa johdonmukaisesti toimivan ja riittävän toimeentulon.

- Opintotuen kannustavuuden kehittäminen
- Opintotukilainsäädännön kehittäminen
- Ateriatuen kehittäminen

6. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikka

Opetusministeriön **kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan** osasto on osana valtioneuvostoa toimialojensa asiantuntija, strateginen kehittäjä, yhteensovittaja sekä päätösten valmistelija ja tekijä kansallisessa ja kansainvälisessä toimintaympäristössä.

Osasto tuo esiin ja perustelee edustamiensa toimialojen merkitystä yhteiskunnassa. Se luo edellytyksiä kulttuurisen perinnön välittämiseksi ja sen luovalle uudistamiselle, yksilöllisten ja yhteisöllisten identiteettien rakentamiselle, aktiiviselle kansalaistoiminnalle ja osallistumiselle sekä väestön hyvinvoinnille. Tavoitteena on luoda suotuisat edellytykset toimialojen ammattien harjoittamiselle, tasa-arvoiset toiminta- ja harrastusmahdollisuudet sekä laadukkaat palvelut taiteen, kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön toimialoilla.

Tulostavoitteet

Osaston yhteiseksi tulostavoitteeksi on asetettu strategisen suunnittelun ja sektoritutkimuksen vahvistaminen. Tavoitteena on vahvistaa kulttuuri-, liikunta ja nuorisopolitiikan toimialojen strategista suunnittelua käynnistämällä opetusministeriön strategia 2010: toimeenpääntö näillä vahvuusalueilla. Strategiatyön ja päätöksenteon tueksi vahvistetaan sektoritutkimusta ja toimenpiteiden vaikutusten arviointia tavoitteena vahvistaa tutkimuksen ja hallinnon vuorovaikutusta sekä kehittämällä arvioinnin tueksi vaikuttavuusindikaattoreita.

- Strategista suunnittelua ja sektoritutkimusta vahvistetaan

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan toimialan kehittäminen

Kehittämisen ja palveluyksikön perustehtävänä on hoitaa, edustaa ja kehittää kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston yhteisiä asioita. Yksikön erityisosaamista ovat lainsäädäntö-, talous-, henkilöstö-, tiedontuotanto-, viestintä-, hallinto- ja hallinnon kehittämistehtävät sekä Oy Veikkaus Ab:tä ja muuta arpajaistoimintaa koskevat asiat.

Yksikkö kokoaa ja sovittaa yhteen osaston toimialojen tarpeita ja näkemyksiä. Välittämällä ja perustelemalla näitä tarpeita ja näkemyksiä eduskunnalle, valtioneuvostolle ja

muille tahoille yksikkö varmistaa näin omalta osaltaan kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopoliitiikan laadukkaan toteutumisen Suomessa.

Tulostavoitteeksi on asetettu kulttuurin ja taiteen toimialan virastojen ja laitosten tulosohjauksen uudistaminen. Keväällä 2003 käytävät vuotta 2004 koskevat toimialan virastojen ja laitosten tulosneuvottelut toteutetaan vuonna 2002 toimeenpannun kulttuuripoliitiikan tulosohjauksen kehittämishankkeen esitysten mukaisesti.

Valmistellaan opetusministeriön aluekehittämisstrategia vuosina 2003-2013 - julkaisun toimeenpanostrategia kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopoliitiikan osaston toimialalla.

Vahvistetaan hallinnonalan strategista suunnittelua käynnistämällä opetusministeriön strategia 2010:n toimeenpano ja kehittämällä sektoritutkimusta ja kulttuuripoliitiikan arviointia mm. yhteistyössä kulttuuripoliitiikan tutkimussäätiön kanssa.

Jatketaan kulttuuripoliitiikan yhteiskunnalliset perustelut -projektia Jyväskylän yliopiston kanssa ja tuotetaan päättäjille suunnattu teema-alueita esittelevä julkaisu. Tavoitteena on lisätä tietoisuutta kulttuurin ja kulttuuripoliitiikan merkityksestä osana yhteiskuntapolitiikkaa.

Vuoden 2001 alusta voimaan tulleen kuvaohjelmalainsäädännön toimivuuden arvioinnissa selvitetään, miten uusi kuvaohjelmalainsäädäntö on toiminut ja minkälaisia vaikutuksia sillä on ollut sekä, ovatko lainsäädännölle asetetut tavoitteet myös käytännössä toteutuneet. Arvioinnissa selvitetään muun muassa, mitä lakien eduskuntakäsittelyn jälkeen alan kehittämiseksi on tehty Euroopan unionissa ja muualla Euroopassa ja mitä vaikutuksia niillä mahdollisesti on Suomen lainsäädäntöön.

Osallistutaan opetusministeriön sähköisen asioinnin kehittämiseen valtionavustusprosesseissa

Kehitetään kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopoliitiikan toimialan valtionavustusten sähköistä käsittelyä osallistumalla opetusministeriön sähköistä asiointia valtionavustusprosessissa kehittävään hankkeeseen.

- Kulttuurin ja taiteen toimialan virastojen ja laitosten tulosohjaus uudistetaan
- Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopoliitiikan osaston aluestrategia toimeenpannaan
- Strategista suunnittelua ja sektoritutkimusta vahvistetaan
- Kulttuuripoliitiikan yhteiskunnalliset perustelut
- Kuvaohjelmalainsäädännön toimivuuden arviointi
- Osallistuminen sähköisen asioinnin kehittämiseen valtionavustusprosessissa

Taide- ja kulttuuriperintö

Taide- ja kulttuuripoliitiikalla pyritään luomaan suotuisat toimintaedellytykset taiteen ja kulttuurin kentän toimijoille (ammattitaitelijat, ammatilliset teatterit, orkesterit ja museot, kuntien kulttuuritoimi, kulttuuri-instituutit, kansalliset taide- ja kulttuurijärjestöt, muut kulttuurilaitokset), turvaamaan kansalaisille mahdollisuus monipuolisiin ja laadukkaisiin kulttuurielämyksiin ja harrastustoimintaan sekä edistämään kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä ja verkostoitumista.

Taide- ja kulttuuriperintäyksikön vuoden 2003 tulostavoitteena käynnistetään taide- ja taiteilijapoliittisen ohjelman jatkotoimenpiteet. Valtioneuvoston hyväksymä taide- ja taiteilijapoliittinen ohjelma sisältää jo käynnissä olleiden erillisohjelmien tavoitteiden ja toimenpiteiden lisäksi uusia tavoitteita ja painotuksia. Yleisen luovan toiminnan edistämisen li-

säksi ainakin seuraavia jäljempänä tarkemmin kuvattuja ohjelman sisältäviä tavoitteita ja konkreettisia toimenpiteitä edistetään toimintavuoden aikana.

Taide- ja taiteilijapoliittisen ohjelman jatkotoimenpiteisiin kuuluvat seuraavat tavoitteet:

- Taiteilijoiden työllistämisedellytyksiä ja sosiaaliturvaa koskevan mietinnön (TAISTO II) seurantatyöryhmä jatkaa toimikunnan ehdotusten toteutumisen seurantaa ja antaa loppuraportin.
- Huolehditaan valtioneuvoston arkkitehtuuripoliittisen ohjelman, valtioneuvoston periaatepäätöksen muotoilupoliitikasta (Muotoilu 2005! -ohjelma), sarjakuvan kehittämissuunnitelman, valokuvataidepoliittisen selvityksen ja valokuva-arkistoja koskevan selvityksen seurannasta ja toimeenpanosta.
- Vähemmistökulttuuritarpeet otetaan aikaisempaa paremmin huomioon osana kulttuurin ja taiteen tukemisen yleisiä järjestelmiä sekä kulttuuri- ja taidelaitosten toimintaa. Maahanmuuttajien kulttuurisista tarpeista huolehditaan maahanmuuton lisääntyä. Kehitetään järjestelmiä etnisiin ryhmiin lukeutuvien ammattitaiteilijoiden ja heidän järjestöjensä toiminnan tukemiseksi.
- Opetusministeriö selvittää teattereiden valtionosuusjärjestelmässä olevat epäkohdat ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin niiden poistamiseksi.
- Huolehditaan Kulttuuria kaikille -työryhmän tekemien kehittämissuunnitelmien eteenpäinviemisestä. Asetetaan vuosiksi 2003-2007 "vammaiset ja kulttuuri" -toimikunta, jonka tehtävänä on muun muassa valmistella ehdotus toimenpideohjelmaksi kulttuurin saavutettavuuden edistämiseksi julkisissa taide- ja kulttuurilaitoksissa.
- Jatketaan alueellisten taidetoimikuntien toimialan arvioinnin kehittämistä tavoitteena hahmottaa kuntien kulttuuritoiminnan merkitys ja mahdollisuudet osana aluekehitystyötä sekä peruspalveluja.
- Tehostetaan kulttuuripolitiikan sektoritutkimusta erityisesti vahvistamalla sen ja hallinnon välistä vuorovaikutusta ja kehittämällä kulttuuripolitiikan vaikutusten arviointia ja käyttökelpoisia vaikuttavuusindikaattoreita.
- Opetusministeriö valmistelee lastenkulttuuripoliittisen ohjelman 14.3.2002 luovutetun ehdotuksen perusteella ja käynnistää siihen liittyviä jatkotoimenpiteitä.

Parannetaan kulttuuriperinnön säilymistä ja edistetään alan yhteiskunnallista vaikuttavuutta saattamalla siihen liittyviä aineistoja digitaaliseen muotoon. Rakennusperintöstrategian toteuttamiseen osallistutaan.

Laaditaan museo- ja kulttuurialaa koskeva opetusministeriön toimintaohjelma. Museovirasto käynnistää museoalan tietohallintakeskuksen toiminnan ja museo- ja kulttuuriperintöalan kehittämistyön.

Osallistutaan valtioneuvoston rakennusperintöstrategian toimeenpanoon ja seurantaryhmän työhön sekä Rakennusperinnön teemavuoteen 2003. Laaditaan suomalaisten Maailmanperintökohteiden ylläpitoa ja valmistelua koskeva toimintaohjeistus. Huolehditaan julkisten ja yksityisten sisätilojen suojelusta ja säilyttämisestä esityksen tehneen työryhmän esitysten toimeenpanosta.

Kulttuuriperintöaineistojen digitointia ja saavutettavuutta tietoverkon kautta edistetään museoiden, arkistojen ja tieteellisten kirjastojen yhteistyönä osana opetusministeriön Sisältötuotanto-hanketta.

Jatketaan neuvotteluja pääkaupunkiseudun kaupunkien osallistumisesta Suomen Kansallisoopperan rahoitukseen vuoden 2003 jälkeen. Tavoitteena valtion ja näiden kaupunkien välinen neuvottelupöytäkirja, jolla sopimuspuolet sitoutuisivat toistaiseksi, esim. viiden vuoden ajaksi, pidättymään nykyisen sopimuksen irtisanomisesta. Kaupunkien kanssa käytävien neuvottelujen yhteydessä selvitetään mahdollisuudet aikaansaada opetusministeriön ja Kansallisoopperan välinen monivuotinen järjestely, jolla vakiinnutettaisiin oopperan talouden ja toiminnan perusteet.

Osallistutaan aktiivisesti lokakuussa 2003 Pietarissa järjestettävän Itämeren alueen kulttuuriministerikonferenssin valmisteluihin mm. järjestämällä Helsingissä maaliskuussa 2003 konferenssin hallitustenvälinen valmistelukokous.

Vaikutetaan kansainväliseen kulttuuripolitiikkaan sekä osallistutaan aktiivisesti kansainväliseen yhteistyöhön erityisesti EU:n, Pohjoismaiden ministerineuvoston, Euroopan neuvoston ja Unescon piirissä.

Kolmannen sektorin, julkisen sektorin ja yksityisen sektorin kulttuuriyhteistyö- ja toimintaverkostoja koskevan selvityksen tuloksien edellyttämien toimenpiteiden hankkeistaminen, seuranta ja arviointi.

Kulttuurin alueellinen kehittäminen EU:n rakenne- ja aluepolitiikan ohjelmien toimeenpanossa ja seurannassa yhteistyössä eri ministeriöiden ja alueellisten toimijoiden kanssa erityisesti maaseutukulttuuriohjelman toimeenpanon osalta, jota täydentää usean hallinnonalan kattava maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä. Sen tehtävänä on yhteensovittaa maaseudun kehittämistoimia ja edistää maaseutuun kohdistettavien voimavarojen tehokasta käyttöä. Kulttuuri-, liikunta ja nuorisopolitiikan osaston johtama kulttuuriteemaryhmä käynnistää vuoden 2003 alusta alueellisia maaseudun kulttuuritoimintaa verkottavia hankkeita yhteistyössä eri hallinnonalojen kanssa, johon liittyy maaseutukulttuuriohjelman seuranta ja arviointi.

- Taiteilijoiden työllistämisedellytysten parantaminen
- Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma, Muotoilu 2005! -ohjelman jne. toimeenpano
- Taide- ja kulttuuritoimialan maahanmuuttopoliittisten linjausten toimeenpano
- Valtionosuuden piirissä olevien teattereiden rahoituksen kehittäminen
- Vammaiskulttuuripalvelujen saavutettavuuden parantaminen
- Alueellisten taidetoimikuntien arviointi
- Taiteen ja kulttuurin sektoritutkimuksen kehittäminen
- Lastenkulttuuripoliittisen ohjelman toimeenpano ja seuranta
- Museo- ja kulttuuriperintöalan toimintaohjelman laatiminen
- Rakennusperintöstrategian toteuttaminen
- Kulttuuriperinnön digitoinnin edistäminen
- Suomen Kansallisoopperan talouden parantaminen
- Kansainväliseen kulttuuripolitiikkaan vaikuttaminen
- Kulttuuritoimijoiden verkostoitumishanke
- Kulttuuritoimen alueellinen kehittäminen

Viestintäkulttuuriyksikkö vastaa kulttuuripolitiikan keinoin kulttuurisen monimuotoisuuden säilymisestä ja kehittämisestä perinteisen ja digitaalisen kulttuurin toimintaympäristössä. Yksikön tavoitteena on edistää ja kehittää kirjasto- ja tietopalveluja, kulttuurista tietoyhteiskuntaa, sisältötuotantoa ja kulttuuriteollisuutta, audiovisuaalista politiikka, tekijänoikeuslainsäädäntöä, kulttuurimatkailua, alueellista ja paikallista kulttuuritoimintaa, Venäjä- ja lähialuepolitiikkaa sekä huolehtia yksikön toimialan EU-asioista sekä pohjoismaisista ja muista kansainvälisistä asioista.

Tulostavoitteena on jatkaa kirjasto- ja tietopalvelujen monivuotisen toimenpideohjelman täytäntöönpanoa ja aloittaa OPM:n kirjastostrategian täytäntöönpanon valmistelu. Tuetaan kirjastojen verkkopalvelujen ja verkkoaineistojen tuottamista. Kehitetään kirjastotoimen arviointijärjestelmiä ja tilastotietokantaa.

Pitkän aikavälin tavoitteena on kuntien yleisten kirjastolaitosten, kuntien yhteisen kirjasto-autotoiminnan ja muiden yhteisten toimintojen lisääminen. Tavoitteeseen pyritään informaatio-ohjauksella, mallitapausten esittelyllä ja starttiavustuksilla. Mittarina ovat toteutuneet yhteistyöhankkeet ja niiden toiminnan laadun arviointi.

Tavoitteena on tieto- ja viestintätekniiikan innovatiivinen käyttö kulttuurilaitoksissa, taiteen eri aloilla sekä kulttuuriteollisuuden ja kulttuuripalveluiden tuotannossa ja levityksessä. Tavoitteeseen pyritään jatkamalla kotimaisen sisältötuotannon vahvistamista ja kulttuuripalveluiden saatavuuden sekä kulttuuriperinnön digitoinnin edistämistä sekä parantamalla kulttuuriteollisuuden ja taiteen eri alojen infrastruktuuria uusien kulttuuristen sisältöjen ja palveluiden kehittämiseksi tietoverkkoympäristössä.

Tavoitteena on analysoida tekijänoikeuksiin liittyviä kysymyksiä, hahmottaa toimivia ratkaisuvaihtoehtoja ja edistää tekijänoikeudellisen tietämyksen lisäämistä ja hyvien käytäntöiden muodostamista. Tavoitteet toteutetaan tukemalla koulutus- ja tietoaineistojen tuotantohankkeita.

Tavoitteena on parantaa ja edelleen kehittää verkkopohjaisen Kulttuuri- ja luontomatkailun yhteishanketta jatkamalla sektorille suunnattua tuotteistusopastusta.

Tavoitteena on vahvistaa kulttuurisen sisällöntuotannon edellytyksiä sähköisissä viestimissä ja jakeluverkoissa. Jatketaan digitaalisen kuvan, äänen ja multimedian tuotekehittelyä, tuotantojen pilottihankkeita ja koulutusprojekteja sekä selvityksiä mm. digitaalisen elokuvan levitysjärjestelmistä ja niiden vaikutuksista.

Jatketaan digitaalisen tietohuollon kehittämistä yli hallintorajojen. Pää tavoitteena on helpottaa kansalaisten sähköistä asiointia. Digitaalinen tietohuolto kytketään osaksi Opetusministeriön kirjastostrategiaa 2010.

Tavoitteena on panostaa kulttuuripolitiikan kansainvälisen ja monenkeskisen ulottuvuuden lujittamiseen ja lisätä tietämystä muiden politiikkojen mahdollisista vaikutuksista tai reunaehdoista kulttuuripoliittisten toimien kehittämiseksi ja täytäntöönpanolle. Laaditaan selvitys kulttuuri- ja audiovisuaalisen politiikan edellytyksistä ylläpitää ja kehittää kulttuurista moninaisuutta.

Toteutetaan maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman kulttuuria koskevia neljän toimintalinjan mukaisia toimenpide-ehdotuksia. Tuetaan yhteistyöjärjestelyin valtakunnallista, alueellista ja paikallista maaseudun kehitystyötä sekä lisätään valmiuksia hyödyntää EU-osarahoitteisia ohjelmia ja muita maaseudun kehittämism välineitä.

Osana ministeriön Venäjä-ohjelman toimeenpanoa ja lähialuepolitiikan vahvistamista toteutetaan 4. Suomalais-venäläinen kulttuurifoorumi Pietarissa, jatketaan kulttuuriteollisuusyhteistyötä toteuttamalla Bridgehead-portaali ja jatketaan Suomen ja Karjalan tasaval-

lan kestävän kehityksen kulttuuriyhteistyötä hankkeistamalla valitut viisi projektikokonaisuutta.

Edistetään lastenkulttuurin asemaa audiovisuaalisen tuotannon, jakelun ja kulttuurin osana. Toteutetaan määrärahojen puitteissa ammatillisen täydennyskoulutuksen hanke, tuotanto- ja kehittämismäärärahojen lisäys, sekä koulukino- että teemavuosihankkeet.

Edistetään lastenkulttuurin asemaa kirjastoissa. Tuotetaan määrärahojen puitteissa lasten ja nuorten lukemisharrastusta edistäviä hankkeita ja lastenkirjastotyöhön liittyvää täydennyskoulutusta.

Tavoitteena on audiovisuaalisen alan ja mediataiteen tuotannon ja levityksen taloudellisten edellytysten parantaminen vastaamaan alan tarpeita hyvän kotimaisen tuotannon jatkuvuuden takaamiseksi sekä alan rakenteelliseen kehitykseen vaikuttaminen ja elokuvien levityspotentiaalin parempi hyödyntäminen.

Pitkän tähtäimen tavoitteena on kehittää ja laajentaa kulttuuripolitiikan tiedonhallintaa koko toimialalla. Alkuvaiheessa laaditaan selvitykset mm. arviointitutkimuksesta ja indikaattoreihin pohjautuvista metodologioista.

- Kirjasto- ja tietopalvelujen edistäminen ja Kirjastostrategia 2010
- Kuntien välisen kirjastoyhteistyön edistäminen
- Kulttuurisen tietoyhteiskunnan strategia (2003-2006) ja toimintaohjelma
- Tekijänoikeuskysymysten analysointi ja hyvien ratkaisuvaihtoehtojen kartoitus
- Kulttuuri- ja luontomatkailun verkkohanke
- Digitaalisen kuvan, äänen ja multimedian tuotanto ja levitys
- Digitaalisen tietohuollon edistäminen
- Kulttuurin moninaisuuden edistäminen ja kansainvälinen kulttuuripolitiikka
- Kulttuuri maaseudun vahvuutena
- Ministeriön Venäjä-ohjelman toimeenpano kulttuurisektorilla
- Lastenkulttuurin edistäminen
- Lastenkirjastotyön edistäminen
- Taide- ja taitelijapoliittisen ohjelman jatkotoimet audiovisuaalisella alalla
- Viestintäkulttuurin sektoritutkimushankkeet

Liikunta

Liikuntayksikön toiminnan tavoitteena on parantaa väestön hyvinvointia ja terveyttä liikunnan avulla, tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä sekä edistää kilpa- ja huippu-urheilua ja niihin liittyvää kansalaistoimintaa.

Vuoden 2003 tulostavoitteena kehitetään strategista tiedolla johtamisen toimintatapaa. Valmistaudutaan politiikkaohjelmien toteuttamiseen ja poikkihallinnollisen toimintatavan tehostamiseen sekä ohjausjärjestelmien kehittämiseen. Määritellään hallintoa palvelevan tutkimuksen tarpeet osana liikuntayksikön strategian syventämistä ja siihen valittuja kärkihankkeita. Kehitetään arviointitoimintaa osana hallinnonalan johtamista.

Tuetaan toimia, joilla kansalaistoiminnan elinvoimaisuutta voidaan vahvistaa. Selkiytetään valtionavustuspolitiikkaa kansalaistoiminnan ja liiketoimintaperusteisen huippu-urheilun tukemisessa. Työstetään Kansalaistoiminnan esteiden purkaminen -työryhmän esittämiä toimenpide-esityksiä. Hyödynnetään Kuule kansalaista -hankkeen tuloksia.

Selvitetään OPM:n mahdollisuuksia toimia hallinnonalarajat ylittävänä koordinaattori-

na kansalaistoiminnan edellytysten kehittämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa.

Asetetaan työryhmä arvioimaan valtakunnallisten liikuntajärjestöjen taloudellista ja toiminnallista tilaa tavoitteena liikunnan kansalaistoiminnan järjestöllisen elinvoiman vahvistaminen.

Osallistutaan eettisesti ja kasvatuksellisesti vahvan, järjestäytyneen lapsi- ja nuorisoliikunnan sekä liikunnallisen iltapäivätoiminnan kehittämiseen painottaen toiminnan sisältöjä, laatua ja toimintamuotoja. Arvioidaan lasten ja nuorten liikuntaohjelman toteutumista.

Vahvistetaan poikkihallinnollista yhteistyötä terveystoiminnan kehittämiseksi yhdessä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa toteuttamalla valtioneuvoston periaatepäätöstä terveyttä edistävän liikunnan kehittämislinjoiksi. Tuetaan tässä tarkoituksessa terveyttä edistävän liikunnan neuvottelukunnan (TELI) työtä ja kehittämishankkeita sekä suunnataan "Kunnossa kaiken ikää" -terveystoiminnan toimenpiteitä aikuisväestön ja ikääntyneiden liikuntaharrastuksen lisäämiseksi.

Luodaan edellytyksiä huippu-urheilun eettisen perustan vahvistamiselle. Selkeytetään huippu-urheilun valtakunnallisia kehittämis- ja toimintavastuita sekä työnjakoa opetusministeriön tukipolitiikan näkökulmasta. Määritellään valtion tuen perusteet merkittävälle arvokisahankkeille. Osana huippu-urheilustrategiaa kehitetään nuorten urheilijoiden mahdollisuuksia urheilu-uran ja koulutuksen joustavaan yhdistämiseen.

Asetetaan työryhmät selkiyttämään huippu-urheilun valtakunnallisia kehittämis- ja toimintavastuita sekä opiskelevien huippu-urheilijoiden koulutusta ja taloudellista tukea.

Arvioidaan edellytyksiä toimivallan uudenlaiseksi jakamiseksi keskushallinnon ja aluehallinnon kesken liikuntatoimen, erityisesti liikuntapaikkarakentamisen ohjauspolitiikassa.

Liikuntatieteellisen tutkimuksen rahoituksen tueksi tarkistetaan Liikuntatutkimuksen Suunta -asiakirja vuoteen 2006.

Jatketaan urheilun etiikka ja moraalitutkimusohjelmaa urheilun eettisten kysymysten arvioinnin ja toteuttamisohjelmien perustaksi.

Toteutetaan soveltuvin osin vuonna 2002 valmistuneen erityisryhmien liikunnan arvioinnin perusteella laaditun kehitysohjelman 2003-2005 toimenpide-ehdotuksia.

Tehostetaan dopingin vastaista toimintaa kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Osallistutaan WADA:n maailman antidopingohjelman kehittämiseen sekä EU:n, EN:n, IICGADS:n ja IADA:n antidopingtoimintaan. Osallistutaan antidopingpassin kehittämiseen suomalaisille olympiaurheilijoille yhteistyössä Suomen olympiakomitean ja ADT:n kanssa. Seurataan ja tuetaan antidopingohjelmien ja testaustoiminnan kehittämistä.

Osana liikunnan sisältötuotantohanketta kehitetään urheilujärjestöjen tietojärjestelmiä ja muita liikunnan kansallisia tietojärjestelmiä. Jatketaan Kansalaisten liikuntainfo -palvelun suunnittelua.

Valmistellaan liikunnan kansainvälinen strategia maaliskuun loppuun mennessä.

- Strategisen tiedolla johtamisen kehittäminen (liikunnan)
- Liikunnan kansalaistoiminnan vahvistaminen
- Lasten ja nuorten liikunnan sekä liikunnallisen iltapäivätoiminnan kehittäminen ja arviointi
- Terveyttä edistävän liikunnan poikkihallinnollinen kehittäminen
- Huippu-urheilun tukipolitiikan selkeyttäminen
- Keskushallinnon ja aluehallinnon toimivallan täsmentäminen (liikuntatoimi)
- Liikuntatutkimuksen Suunta -asiakirjan tarkistaminen
- Urheilun sektoritutkimuksen kohdentaminen (etiikka)
- Erityisryhmien liikunnan kehitysohjelman toimenpide-ehdotusten
- Dopingin vastaisen toiminnan tehostaminen

- Liikunnan tietojärjestelmien kehittäminen
- Liikunnan kansainvälisen strategian valmistelu

Nuorisotoimi

Nuorisoyksikön perustehtävinä huolehditaan nuoriso- ja nuorisotyötä tekevien järjestöjen tukemisesta ja kuntien nuorisotoimen informaatio-ohjauksesta, valtakunnallisten nuorisokeskusten toiminnan ja rakentamisen avustamisesta, nuorisotutkimuksen ja nuorisotutkijaverkoston tukemisesta, nuorten työpajatoiminnan kehittämisestä, koululaisten iltapäivätoiminnan tukemisesta, lasten ja nuorten kulttuuritoiminnasta, nuorison verkkomedioiden kehittämisestä, läänien nuorisotoimen tulosohjauksesta ja toiminnan rahoittamisesta, nuorisotyön kansainvälisestä yhteistyöstä, vähemmistökuultuurien sekä etnisten suhteiden ja suvaitsevaisuuden kehittämisestä. Lisäksi huolehditaan toimialaan liittyvästä tietopalvelusta ja tilastoinnista.

Tulostavoitteena on nuorisotyön peruspalvelujen turvaaminen. Vuonna 2002 määriteltyjen nuorisotyön tavoitteellisten peruspalvelujen turvaamiseksi ja toteuttamiseksi tasa-arvoisesti koko maassa, tuetaan palvelurakenteiden säilymistä ja uusien palvelujen rakentamista hyödyntäen seutukunnallista ja muuta kuntien yhteistyötä sekä moniammatillista yhteistyötä yleensä.

Keskustelun käynnistäminen nuorisotyölainsäädännön kokonaisuudistuksesta tarpeellisuudesta siten, että uusi hallitus harkitsisi asian ottamista ohjelmaansa. Vuoden 2003 aikana kartoitetaan nykyisen lainsäädännön puutteet sekä tarpeet sisällyttää mahdollisesti uusia alueita lainsäädännön piiriin.

Tuetaan nuorisotyöntekijöiden kouluttamista huumeongelmien tunnistamiseen ja ensikäden puuttumiseen. Tavoitteena on kouluttaa vuosina 2002-2006 jokaiseen kuntaan ja/tai seutukuntaan ennaltaehkäisevän huumetyön metodologiaa hallitseva nuorisotyöntekijä. Lisäksi tuetaan ennaltaehkäisevän huumetyön toimintamuotojen kehittämistä.

Jatketaan kansainvälisen Avartti-toimintaohjelman (Award) juurruttamista osaksi suomalaista nuorisotyöjärjestelmää. Tuetaan Award -toimintajärjestelmän kehittämistä Luoteis-Venäjän (Pietari, Viipuri, Petroskoi) ja Viron kanssa.

Nuorisoyksikkö huolehtii yhteistyössä koulutus- ja tiedepolitiikan osaston, opetushallituksen ja Kuntaliiton kanssa nuorten osallisuuden yhteistyöhankkeiden (30) tukemisesta ja ohjauksesta. Nuorisoyksikkö käynnistää myös hankkeita koskevan seurantatutkimuksen yhteistyössä nuorisotutkimusverkoston kanssa.

Nuorisoyksikkö huolehtii nuorten työpajatoiminnan kehittämisestä siten, että turvataan työssäkäyntialueittain (144) tai vähintään seutukunnittain (85) nuorten työpajapalveluiden saatavuuden. Opetusministeriö osoittaa ESR -ohjelman määrärahat sekä nuorten työpajatoiminnan muut kansalliset kehittämisrahat lääninhallitusten käyttöön. Ennaltaehkäisevää huume- ja päihdetyötä pajoilla tehostetaan. Lisäksi ministeriö tukee nuorten työpajatoiminnan valtakunnallista kehittämistä.

Koululaisten iltapäivätoimintaa tuetaan ja kehitetään yhteistyössä läänien sivistysosastojen, ministeriön liikuntatoimen ja yleissivistävän yksikön kanssa. Selvitetään koululaisten iltapäiväkerhotoiminnan laajuus erillisellä tutkimuksella.

Nuorisotutkimuksen tukemisessa painotetaan hallintoa ja nuorisotoimen kenttää palvelevaa tutkimusta ja kohdistetaan sitä erityisesti 15-19 vuotiaiden ryhmään. Nuorten elinoloja kuvaavaa alueellistettua indikaattorijärjestelmää hyödynnetään valtakunnallisessa, alueelli-

sessä ja kunnallisessa arvioinnissa. Järjestelmä toteutetaan myös englanninkielisenä kansainvälisen vertailtavuuden parantamiseksi. Tietojen päivitystä nopeutetaan (2000-2001). Nuorten asenteita ja käsityksiä kuvaava nuorisobarometri toteutetaan edelleen.

Nuorisoyksikkö vastaa syksyllä 2002 järjestetyn YK:n asiantuntija- ja nuorisotutkijakokouksen työstämän "Maailman nuorison tila 2003" -asiakirjan valmisteleminen YK:n sosiaalisen kehityksen kokoukseen helmikuussa 2003 yhteistyössä ulkoasiainministeriön, YK:n nuorisoyksikön ja nuorisotutkimusverkoston kanssa.

Nuorisoyksikkö huolehtii EU:n nuorisopolitiikan valkoisen kirjan jatkokäsittelyyn liittyvistä toimenpiteistä yhdessä ministeriön asettaman koordinaatioryhmän kanssa. Huolehditaan asiakirjan laajasta kansallisesta käsittelystä ja sen sisältämien periaatteiden soveltamisesta kansalliseen nuorisotyöhön.

Nuorisoyksikkö tukee nuorison erilaisten verkkomedioiden kehittämistä, erityisesti www.valtikka.net verkkodemokratiavälineistöä sekä nuorisotiedotuksen ja neuvonnan kehittämistä tavoitteena valtakunnallinen kattavuus vuoteen 2006 mennessä.

Nuorisojärjestöjen toimintaedellytyksiä parannetaan poistamalla kansalaistoiminnan esteitä opetusministeriön työryhmämuistion 23:2002 ehdotusten mukaisesti. Ryhdytään uudistamaan nuorisojärjestöjen avustusjärjestelmää.

- Nuorisotyön peruspalvelujen turvaaminen
- Nuorisotyön lainsäädännön kokonaisuudistus
- Ennaltaehkäisevä huumetyön tehostaminen osana nuorten syrjäytymisen ehkäisyä
- Avartti-toimintaohjelman laajentaminen osana nuorten syrjäytymisen ehkäisyä
- Nuorten osallisuuden edistäminen osana nuorten syrjäytymisen ehkäisyä
- Nuorten työpajatoiminnan kehittäminen osana nuorten syrjäytymisen ehkäisyä
- Koululaisten iltapäivätoiminnan kehittäminen
- Nuorisoa ja nuorten elinoloja koskevan tiedon lisääminen
- Maailman nuorison tila 2003 -asiakirjan valmistelu
- EU:n komission nuorisopolitiikan valkoinen kirjan edellyttämät kansalliset
- Nuorison verkkomedioiden, nuorisotiedotuksen ja neuvonnan kattavuus
- Kansalaistoiminnan kehittäminen ja esteiden poistaminen

7. Kirkollisasiat

Evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan toimintaedellytysten kehittäminen yhdenmukaisin perustein. Lainsäädäntöä uudistettaessa lähtökohtana on, että kansankirkkojen sisäistä hallintoa koskevat asiat siirretään nykyistä laajemmin yleisestä lainsäädännöstä kirkkojen itsensä ratkaistaviksi. Vastaavasti huolehditaan Suomessa toimivien rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien toimintaedellytyksistä.

Toimialan virastona on Suomen ortodoksisen kirkkokunnan kirkollishallitus.

Tulostavoitteet

Vuoden 2003 tulostavoitteena huolehditaan uskonnonvapauslainsäädännön ja hautaus-toimen uudistuksen edellyttämistä toimeenpanotehtävistä. Jatketaan ortodoksista kirkkokuntaa koskevan lainsäädännön uudistustyötä.

Jatketaan uskonnollisten yhteisöjen valtionapujärjestelmän valmistelua.

Osallistutaan avioliittolakia koskevien perustuslain ja uskonnonvapauslainsäädännön uudistukseen liittyvien muutosten valmisteluun. Tässä yhteydessä selvitetään vihkimislupa-asioiden siirto Patentti- ja rekisterihallitukseen.

Valmistellaan tehokkaasti ja viivytyksettä muu kirkollinen lainsäädäntö sekä huolehditaan kirkollishallintoon liittyvistä yleishallintotehtävistä.

- Uskonnonvapauslainsäädännön uudistuksen toimeenpanon toteuttaminen
- Ortodoksisen kirkon lainsäädäntöuudistuksen edistyminen
- Uskonnollisten yhteisöjen valtionapujärjestelmän valmistelutyön edistyminen
- Avioliittolain uudistuksen valmistelutyön edistyminen
- Kirkollisten asioiden hallintoa koskeva asiakaspalaute

8. Opetusministeriön yleishallinto

Ministeriön yhteisistä tehtävistä ja palveluista vastaavat kansliapäällikkö, hallintoyksikkö, talousyksikkö, kansainvälisten asiain sihteeristö, tietopalveluyksikkö sekä viestintäyksikkö. Lisäksi on linjahallinnosta erillinen sisäinen tarkastus.

Perustehtävinään **hallintoyksikkö** vastaa yleishallintotehtävistä ministeriössä ja hallinnonalalla, tulossuunnittelun yhteensovittamisesta, johdon tukitehtävistä, henkilöstöhallinto- ja henkilöstön kehittämistehtävistä sekä työterveys- ja työhyvinvointi asioista, henkilöstötilinpäätöksen laatimisesta, asian- ja asiakirjahallinnosta, työmarkkina-asioiden yhteensovittamisesta, virastopalveluista ja materiaalihallinnosta, valmiussuunnittelusta ministeriössä ja hallinnonalalla sekä turvallisuusasioista ministeriössä. Hallintoyksikkö osallistuu lisäksi ministeriön hallinnonalan ohjaukseen toimitilakysymysten ja -hankkeiden asiantuntijana. Hallintoyksikössä toimivat hallintopalvelu-, ministeriöpalvelu-, henkilöstöpalvelu- sekä rakennus- ja kiinteistöpalveluiden ryhmät.

Talousyksikkö tukee ministeriön toimintaa yhteensovittamalla ministeriön hallinnonalan toiminnan ja talouden suunnittelua ja seurantaa sekä huolehtimalla ministeriön taloushallintotehtävistä. Talousyksikkö valmistelee yhteistyössä ministeriön osastojen kanssa ministeriötä koskevat taloudelliset suunnitelmat ja selvitykset. Yksikkö vastaa taloussuunnittelutehtävistä, tilivirastotehtävistä, tilinpäätöksestä, palkanlaskennasta, maksupisteiden taloushoidon valvonnasta sekä tilijaottelun ja hallinnonalan toimintakertomuksen laadinnasta, tarkastustoimesta ja hallinnonalan EU-rakennerahastotoiminnan koordinoimisesta. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien hallinnon yhteensovittamisesta huolehtii kunnallistalouden ja hallinnon ryhmä.

Kansainvälisten asiain sihteeristö huolehtii kansainvälisten suhteiden kehittämisestä, yhteensovittamisesta ja seurannasta sekä ministeriön johdon ja muun ministeriön avustamisesta kansainvälisissä asioissa sekä ministeriön kansainvälisen toimintaympäristön arvioinnista ja ennakoinnista sekä ministeriön yhteisistä EU- palveluista. Sihteeristön toimialalla on asiantuntijaelimenä Suomen Unesco-toimikunta. Kansainvälisten asiain sihteeristön ohjauksessa on Venäjän ja Itä-Euroopan instituutti.

Tietopalveluyksikkö tukee ministeriön toimintaa huolehtimalla ministeriön tietotekni-

sistä toimintaedellytyksistä ja kehittämällä tietojärjestelmien ja tietotekniikan hallintaa, käyttöä ja palvelevuutta sekä hankkimalla, tallentamalla ja välittämällä ministeriön toimialaan kuuluvaa kirjallisuutta ja tietoa.

Viestintäyksikkö huolehtii opetusministeriön viestinnän suunnittelusta, kehittämisestä ja toteuttamisesta yhteistyössä johdon, osastojen ja yksiköiden kanssa. Viestinnän perustehtäviä ovat sisäinen viestintä, uutistoiminta ja mediaseuranta, www-palvelu, julkaisutoiminnan koordinointi sekä yhteisöilmeen vaaliminen ja toimintakertomus.

Tulostavoitteet

Opetusministeriön strategia 2010 toimeenpano aloitetaan. Osallistutaan valtion keskushallintohankkeen toimeenpanoon. Opetusministeriössä otetaan käyttöön uusi palkkausjärjestelmä.

Huolehditaan yleishallintotehtävistä ja hallintopalveluista tehokkaasti. Osallistutaan ministeriön tulossuunnittelun ja ohjausprosessien kehittämiseen. Kehitetään sähköistä asiointia ja asiakaspalvelua. Aloitetaan valmistelutyö ministeriön virallisten asiakirjojen sähköisen allekirjoituksen ja -tiedoksiannon toteuttamiseksi. Aloitetaan ministeriön arkistosäännön ja arkistonmuodostussuunnitelman uudistustyö. Tavoitteena on parantaa asiakirjojen ja niihin liittyvien tietojen saatavuutta eri näkökulmista. Jatketaan Svenska Finlands folktingiä koskevien valtionapusäännöksiä uudistustyötä.

Jatketaan opetusministeriön tilahankkeiden suunnittelua, jonka tavoitteena on koota yhteen useisiin toimipisteisiin hajautuneet toiminnot. Ylläpidetään tehokkaita ja laadukkaita sisäisiä palveluita.

Jatketaan kokonaisvaltaista työyhteisön, henkilöstön, johtamisen ja henkilöstöpolitiikan kehittämistä valtioneuvoston henkilöstöpoliittisen periaatepäätöksen, opetusministeriön henkilöstöohjelman, ns. ikäohjelman ja henkilöstöpoliittisen tasa-arvosuunnitelman mukaisesti.

Työhyvinvointi otetaan osaksi johtamista ja työyhteisön arkea. Henkilöstön osaamisen, työkyvyn sekä hyvinvoinnin tukeminen ja edistäminen huomioiden erityisesti ikääntyvien tarpeet ja työkyvyttömyyden ehkäisy Valtiokonttorin KAIKU -ohjelman mukaisesti. Henkilöstön kehittämistä arvioidaan muun muassa työilmapiiriin, osaamisen ja työterveyden perusteella.

Huolehditaan koulutuksen perustamishankkeiden valtionosuustehtävistä. Osallistutaan liikuntapaikkojen perustamishankkeiden valtionavustustehtäviin sekä liikuntapaikkarakentamisen kansainväliseen yhteistyöhön. Vastataan sovituilta osin talousarvioiden, rahoituskehysten ja rahoitussuunnitelmien valmistelusta sekä määrärahojen käytön valvonnasta. Osallistutaan tieteen, yliopistolaitoksen, kulttuurin ja liikunnan suurimpien toimitilahankkeiden ohjaukseen, joista merkittävimpiä ovat Musiikkitalo, ARMI-talo, Kuvataideakatemia, Näkövammaisten palvelutalo, Merimuseo ja Olympiastadionin kattaminen. Vastataan opetusministeriön kiinteistönpidosta.

Laaditaan suunnitelma ja toimenpide-ehdotukset painopisteen siirtämisestä ministeriötasolla yksittäisten oppilaitos- ja liikuntapaikkahankkeiden käsittelystä informaatio-ohjauksen suuntaan. Kehitetään työnjakoa ja tulosohtajusta ministeriön sisällä sekä ministeriön ja läänien sivistystoimen ja opetushallituksen kesken. Käynnistetään ja ohjataan liikuntapaikkarakentamisen kehittämishankkeita. Osallistutaan osastojen toimialaan kuuluviin kiinteistö- ja rakentamisstrategiahankkeisiin, mm. rakennusperintöstrategian ja kansallisen raken-

nuspoliittisen ohjelman toimeenpanoon sekä rakennussuojelulain uudistustyöhön, ottaen myös huomioon kehittämistarpeet kirkkojen korjaussuunnitelmien käsittelyssä. Jatketaan kiinteistöjen omistusjärjestelyjä valtion kiinteistönhallintoa koskevien valtioneuvoston linjausten mukaisesti toteuttamalla eräiden kiinteistöjen luovutukset pois valtion omistuksesta.

- Opetusministeriön strategian toimeenpanon edistyminen
- Keskushallintohankkeen toimeenpanon edistyminen
- Palkkausjärjestelmän toteutuminen
- Yleishallintoa ja hallintopalveluja koskeva asiakaspalaute
- Tulossuunnitelman raportointimenetelmien käyttökelpoisuus
- Sähköisten asiakirjapalvelujen kehittämishankkeiden eteneminen
- Arkistosäännön uudistamishankkeen eteneminen
- Svenska Finlands folktingiä koskevien valtionapusäännösten uudistamishankkeen eteneminen
- Ministeriön toimitilahankkeen eteneminen
- Sisäisiä palveluita koskeva asiakaspalaute
- Ikäohjelman sekä tasa-arvosuunnitelman toteutuminen
- Tyky -toiminnan tuloksellisuus
- Henkilöstötilinpäätöksen ja työilmapiiribarometrin osoittama kehityssuunta
- Perustamishankkeiden valtionosuustehtävien ja suuria rakennushankkeita koskevien toimenpiteiden suorittaminen
- Ministeriön toimialan rakennusasioiden ohjauksen muuttuminen strategisen tason ja informaatio -ohjauksen suuntaan
- Kiinteistö- ja rakentamisstrategiahankkeiden toimeenpano-ohjelmiin vaikuttaminen opetusministeriön toimintapolitiikan mukaisesti
- Kiinteistöjen omistusjärjestelyiden toteutuminen

Talous, EU-rakennerahastot ja kunnallistalous

Budjetin valmistelua kehitetään yhteistyössä osastojen kanssa. Rahoitetaan valtionosuusjärjestelmän tietojenkäsittelypalvelut ottaen huomioon järjestelmän muutokset.

Tarkastetaan opetusministeriön myöntämien valtionavustusten käyttämistä koskevat selvitykset: yleisavustuksia koskevat selvitykset ennen seuraavan vuoden avustusten myöntämistä; erityisavustuksia koskevat selvitykset mahdollisimman ajantasaisesti. Tarkastetaan opetusministeriön päättämien EU-rakennerahastohankkeiden maksatushakemukset mahdollisimman ajantasaisesti. Toimitaan yhdessä laskentatoimen kanssa EU-rakennerahastotoiminnan maksatusyksikkönä. Tarkastetaan taiteen keskustoimikunnan yhteisöille myöntämien valtionavustusten käyttämistä koskevat selvitykset.

Kehitetään tulossuunnitelmaprosessiin liittyvää resurssihallintajärjestelmää ja talousraportointia. Kirjanpidon sähköistä arkistointia käynnistetään asteittain. Paperittoman kirjanpidon käyttöönottoa valmistellaan. Matkamies-järjestelmän uusi Travel-versio otetaan käyttöön. Samalla otetaan käyttöön matkatoimistojen laskujen koneelliset liittymät. Priman henkilötietojärjestelmän kehittämistyötä jatketaan sekä opetusministeriön että sen alaisten maksupisteiden tarpeet huomioon ottaen. Raintance-taloudenohjausjärjestelmää ja siihen liittyviä toimintoja kehitetään. Toimitaan yhdessä tarkastustoimen kanssa EU-rakennerahastotoiminnan maksuysikkönä.

Hallinnonalalle laaditaan toimenpideohjelma aluepoliittisen strategian pohjalta ja huolehditaan EU-rakenerahastotoiminnan koordinoinnista. Hallinnonalan muuta aluekehitystoimintaa koordinoidaan sekä huolehditaan vuoden 2003 alusta lukien voimaan tulevan aluekehittämislain ja sisäasiainministeriön johdolla valmistuvan aluekehittämisstrategian 2013 seurannasta.

Huolehditaan ohjelmakauden 2000-2006 EU:n rakenerahasto-ohjelmien tehokkaasta toimeenpanosta ja koordinoinnista yhteistyössä keskushallinnon ja aluetason toimijoiden kanssa. Tavoitteena on hallinnonalalle kohdistettujen resurssien täysimääräinen hyödyntäminen. Jatketaan yhteisöaloiteohjelmien toimeenpanoa. Huolehditaan päättyneiden projektien tulosten levittämisestä. Jatketaan opetusministeriön rakenerahastotoiminnan 1995-1999 tulosten arviointia ja edistetään ohjelmakauden 2000-2006 arviointia. Osallistutaan ohjelmakauden 2007-2013 kansalliseen ja EU-tason valmisteluun sekä Twinning-tehtäviin EU-hakijamaiden valmiuksien kehittämiseksi.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien hallinnon yhteensovittamisesta huolehtii kunnallistalouden ja hallinnon ryhmä. Yhteensovitetään opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusjärjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen sekä muutoin kuntien talouteen ja hallintoon liittyviä asioita. Valmistellaan asetus seuraavan vuoden keskimääräisistä yksikköhinnoista. Koordinoidaan osastojen seuraavan vuoden yksikköhinta- ja suoritepäätösten valmistelua. Käsitellään yksikköhintojen tarkistamistarpeet. Valmistellaan opetusministeriön päätös opetus- ja kulttuuritoimintaa varten seuraavaa vuotta varten myönnettävästä valtionosuudesta ja rahoituksesta. Valmistellaan päätökset kyseessä olevan vuoden rahoituksen oikaisemisesta ja tarkistamisesta. Huolehditaan opetusministeriön, Opetushallituksen ja Tilastokeskuksen välillä solmitun tietopalvelusopimuksen talousaineiston rahoittamisesta. Huolehditaan lakisääteisten neuvottelujen järjestämisestä Suomen Kuntaliiton kanssa. Koordinoidaan rahoitusjärjestelmään liittyvää tiedotus- ja neuvontatoimintaa. Huolehditaan yksikköhintojen tasokorotusten huomioonottamisesta valtionosuusjärjestelmässä sekä tuetaan Opetushallitusta ja Tampereen yliopiston tietokonekeskusta laskelmien ja selvitysten tuottamisessa. Osallistutaan kuntien valtionosuusjärjestelmän kehittämistyöhön yhteistyössä muiden ministeriöiden ja Suomen Kuntaliiton kanssa. Huolehditaan tässä yhteydessä opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän erityispiirteiden huomioonottamisesta.

- Budjetointiprosessin uudistaminen keskushallintohankkeen edellyttämällä tavalla.
- Paperittoman kirjanpidon käyttöönotto
- Talousraportoinnin kehittäminen
- EU:n rakenerahasto-ohjelmien 2000-2006 toteuttaminen
- Hallinnonalan aluepoliittisen strategian toimenpideohjelman laadinta ja aluekehitystoiminnan koordinointi
- Valtionosuusjärjestelmän uudistaminen

Kansainväliset asiat

Huolehditaan koko ministeriötä koskevien merkittävien EU-prosessien yleiskoordinaatiosta (EU:n laajentumista ja liittymissopimusta koskevat asiat, EU:n institutionaalisia rakenteita sekä perussopimusta uudistavan hallitusten välisen konferenssin (2004) valmistelu, EU:n pohjoisen ulottuvuuden toimintaohjelman 2004-2006 valmistelu).

Vakiinnutetaan EUTORI-järjestelmän käyttö opetusministeriössä sekä EU-valmistelijoiden päivittäisenä työvälineenä että EU-asiakirjahallinnossa ja koordinaatiossa. Seurataan ja

arvioidaan käyttöönoton sujumista ja järjestelmän toimivuutta sekä arvioidaan lisäkoulutuksen ja menettelytapojen päivittämisen tarvetta.

Maailman kauppajärjestön WTO:n Dohan kierroksen aikana opetusministeriöön ja sen hallinnonalaan kohdistuvien vaatimusten johdosta systematisoidaan ministeriön WTO-asioiden hoitoa huolehtimalla ministeriön kantojen ja lausuntojen koordinoinnista sekä asiakirjahallinnosta ja osallistutaan yhdessä osastojen kanssa WTO:hon ja palvelukauppaan liittyvien kantojen edelleen kehittämiseen, sidosryhmäsuhteiden ylläpitoon ja neuvotteluihin.

Vastataan YK:n tietoyhteiskunnan huippukokouksen (Geneve 2003/Tunisia 2005) yleiskoordinaatiosta opetusministeriön osalta ja osallistutaan kokouksen valmisteluihin.

Vaikutetaan Unescon vuosia 2004-2005 koskevaan ohjelma- ja reformiprosessiin ja keskipitkän aikavälin strategian (2002-2007) jatkuvaan seurantaan suoraan sekä EU- että pohjoismaisen koordinaation kautta erityisesti valmistautumalla ja osallistumalla järjestön yleiskokoukseen (syksy 2003) ja järjestön muiden asiantuntija- ja hallitustenvälisten elinten kokouksiin jäsenenä tai tarkkailijan ominaisuudessa.

Valmistellaan opetusministeriön suuntaviivat yhteistyöstrategian laatimiseksi ulkoasiainministeriön kanssa kehitysyhteistyöstä koulutuksen ja kulttuurin sektoreilla tavoitteena opetusministeriön ja muiden asianomaisten toimijoiden välisen yhteistyön kehittäminen sekä tiedonkulun että -vaihdon tehostaminen.

Kahdenvälisiä kulttuurivaihto-ohjelmia arvioidaan ja kehitetään ottamalla huomioon sopimusmaiden muuttuvat olosuhteet, kuten mahdollisesta Euroopan Unionin jäseneksi liittymisestä aiheutuvat muutokset. Neuvoteltavien ohjelmien kestoa pyritään pidentämään tai sopimaan siitä, että ohjelmat ovat voimassa toistaiseksi. Aikataulun mukaan vuonna 2003 uusitaan vaihto-ohjelmat tai yhteistyöpöytäkirjat seuraavien maiden kanssa: Egypti, Espanja, Intia, Japani, Korean tasavalta, Kuuba, Latvia, Liettua, Ranska, Turkki, Ukraina, Unkari ja Venäjä.

Vuonna 2003 Venäjän ja Suomen välisessä kulttuurialan yhteistyössä keskeisessä roolissa ovat Pietarin 300-vuotisjuhlallisuuudet ja juhlavuoteen liittyvät hankkeet sekä niiden tukeminen olemassa olevien resurssien puitteissa.

Osallistutaan ulkoasiainministeriön ja Ruotsin Näringsdepartementin asettaman suomalais-ruotsalaisen vähemmistö- ja vähemmistökielityöryhmän vuoden 2003 toimintasuunnitelmaan sisältyvien äidinkielen opetuksen ja suomen kielen yliopisto-opetuksen edistämistä koskevien tavoitteiden toteuttamiseen.

- EU:n laajentumista ja liittymissopimusta koskevien asioiden valmistelu, EU:n institutionaalisia rakenteita ja perussopimusta uudistavan hallitusten välisen konferenssin valmistelu sekä EU:n pohjoisen ulottuvuuden toimintaohjelman valmistelu
- EUTORI-järjestelmän käytön vakiinnuttaminen
- Opetusministeriöön ja sen hallinnonalaan liittyvien WTO-asioiden koordinaatio
- YK:n tietoyhteiskunnan huippukokouksen (2003/2005) valmistelu
- Unescon vuosia 2004-2005 koskevan ohjelma- ja reformiprosessin sekä keskipitkän aikavälin strategian (2002-2007) seuranta
- Kehitysyhteistyön koulutuksen ja kulttuurin sektoreiden yhteistyöstrategian valmistelu
- Kahdenvälisten kulttuurivaihto-ohjelmien kehittäminen
- Pietari 2003 -juhlavuoden hankkeiden tukeminen
- Suomalais-ruotsalaisen vähemmistö- ja vähemmistökielityöryhmän toimintasuunnitelman äidinkielen opetuksen ja suomen kielen yliopisto-opetuksen edistämistä koskevien tavoitteiden toteuttaminen

Tietopalvelu

Sähköisten valtionavustushakemusten täyttäminen ja lähettäminen opetusministeriöön verkkolomakepalvelun (lomake.fi) kautta mahdollistetaan yhtenä sähköisen asioinnin muotona. Vaikutetaan valtiovarainministeriön hallinnoiman verkkolomakepalvelun jatkokehittämiseen siten, että sähköisessä hakemuksessa voi olla kaksi allekirjoittajaa nykyisen yhden sijasta ja lisätään palvelun joustavuutta tunnistamisen ja lomakkeen täyttämisen ja allekirjoittamisen osalta. Sähköisessä muodossa saatujen hakemustietojen IT-pohjainen siirto opetusministeriön taustajärjestelmiin diaariin, HARAVAan ja IDAan toteutetaan. Tässä yhteydessä suunnitellaan ja toteutetaan myös tarvittavat muutokset työprosesseihin. Lisäksi selvitetään lomake.fi:n mahdollisuudet ja vaatimat tekniset ratkaisut toimia hakemustietojen päätöstietokantana yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa.

Huolehditaan siitä, että opetushallinnon organisaatiot laativat tai uudistavat verkkopalvelustrategiansa osana palvelu- ja toimintastrategiaansa siten, että niihin sisältyy sähköisen asioinnin kehittäminen. Strategioiden tavoitteisiin tulee sisällyttää verkkotoiminnan vaikuttavuus asiakkaan näkökulmasta, prosessien uudistaminen, tarvittavien kumppanuuksien rakentaminen, johdon ja henkilöstön osaaminen, toimintatapojen uudistaminen sekä tarvittavien resurssien hallinta ja uudelleen kohdentaminen. Näiden pohjalta opetusministeriö laatii opetus- ja kulttuurihallinnon sähköisen asioinnin toimintaohjelman vuosille 2004-2005. Toimintaohjelma sisällytetään opetusministeriön laatimaan toiminta- ja taloussuunnitelmaan sekä tietohallinnon kehittämissuunnitelmaan.

- Sähköisten valtionavustusten käsittelyn aiheuttamat muutokset työprosesseihin ja toimintatapoihin
- Sähköisten valtionavustushakemusten täyttämisen ja lähettämisen toteutuminen
- Sähköisten valtionavustushakemustietojen siirto taustajärjestelmiin.
- Sähköisen asioinnin toimintaohjelman laatiminen

Viestintä

Viestinnän linjaukset toteuttavat opetusministeriön strategiaa ja ovat saumaton osa ministeriön toimintaa. Sisäistä ja ulkoista viestintää kehitetään edelleen yhteistyössä johdon, osastojen ja yksiköiden kanssa. Valtioneuvoston viestintäsuosituksista järjestetään koulutusta ja samalla muodostetaan yhteinen näkemys opetusministeriön viestinnän linjauksista.

Julkaisu-uudistus toteutuu. Julkaisutoiminnan koordinointi alkaa uutena tehtävänä viestintäyksikössä. Viestintäyksikkö osallistuu verkkopalvelustrategian työstämiseen yhteistyössä. Viestinnällisinä lähtökohtina ovat muun muassa www-sivujen ajanmukaisuus ja vuorovaikutuksen lisääminen. Sisäisen tiedonkulun selvitys laaditaan yhteistyössä tietopalvelun kanssa. tietopalvelun kanssa.

- Opetusministeriön viestinnän linjaukset
- Uudet julkaisusarjat
- Verkkopalvelustrategia
- Sisäisen tiedonkulun selvitys

Ruotsinkielisen koulutus- ja kulttuuritoiminta

Yhteensovitetaan ruotsinkielistä väestönosaa koskevia koulutukseen, kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimeen sekä taiteen ja kulttuurin toimialoihin liittyviä asioita. Vuonna 2003 ryhmä pyrkii seuraamaan ruotsinkielisen opettajakoulutuksen toteuttamista, ammattikoulutuksen tulevaa järjestämistä sekä koulukirjastojen ja yleisten kirjastojen ruotsinkielisten palveluiden kehittämistä.

Sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on selvittää johdolle sisäisen valvonnan asianmukaisuus ja riittävyys sekä suorittaa vuoden 2003 tarkastussuunnitelmassa hyväksytyt ja johdon sille määräämät muut tarkastustehtävät lainsäädännön sekä kansainvälisten yleisten standardien ja suositusten edellyttämällä tavalla. Sisäinen tarkastus toteuttaa vuoden 2003 tarkastussuunnitelmassa hyväksytyt ja johdon sille määräämät muut selvitys- ja tarkastustehtävät.

Jakelussa mainituille

Pvm
18.12.2002

Dnro
13/023/2002

Viite: Valtioneuvoston päätös 15.4.1999
Asia: Opetusministeriön päätös vuoden 2003 tulossuunitelman vahvistamisesta
opetusministeri Maija Raskin toimialalla

Opetusministeriö on tänään päättänyt vahvistaa oheisen liitteen mukaisen tulossuunitelman ja resurssikehyksen (Liite 1) noudatettavaksi 1.1.2003-31.12.2003 ministeriön niissä yksiköissä, jotka valtioneuvoston 5. päivänä kesäkuuta 2002 tekemän päätöksen nojalla kuuluvat opetusministeri Maija Raskin toimialaan.

Opetusministeri

Maija Rask

Kansliapäällikkö

Markku Linna

JAKELU Opetusministeriön osastot ja erilliset yksiköt

Jakelussa mainituille

Pvm
18.12.2002

Dnro
14/023/2002

Viite: Valtioneuvoston päätös 15.4.1999
Asia: Opetusministeriön päätös vuoden 2003 tulossuunitelman vahvistamisesta kulttuuriministeri Kaarina Drombergin toimialalla

Opetusministeriö on tänään päättänyt vahvistaa oheisen liitteen mukaisen tulossuunitelman ja resurssikehyksen (Liite 1) noudatettavaksi 1.1.2003-31.12.2003 ministeriön niissä yksiköissä, jotka valtioneuvoston 5. päivänä kesäkuuta 2002 tekemän päätöksen nojalla kuuluvat kulttuuriministeri Kaarina Drombergin toimialaan.

Kulttuuriministeri

Kaarina Dromberg

Kansliapäällikkö

Markku Linna

JAKELU Opetusministeriön osastot ja erilliset yksiköt

Liite 1: Yksiköiden resurssikehitykset v. 2003

17.12.2002

	Henk. keh € HTV	Muut toim. menot	Tulot	Kohdat A-C yht	Säästövarat puite; Jako tilin päät.yh- teydessä	Kv. yht. (sisältää myös sääs- tövaroja)	Muut mahd.	Kokon. kehys YHT €
	A	B	C					
Opetusministeri		72 321		72 321				72 321
Kulttuuriministeri		72 321		72 321				72 321
				0				0
KP,OSY	581 582	72 734		654 316	50 000		104 923	809 239
	11,17			11			1	12
VIY	302 583	29 433		332 016	50 000			382 016
	7			7				7
KTPO	5 428 601	481 641	-102 500	5 807 742	200 000	354 000	421 180	6 782 922
	105			105			8	113
KUPO	2 976 005	360 058	-4 461	3 331 602	10 000	268 000	558 276	4 167 878
	61			61			9	70
HAY	2 230 835	2 561 259	-608	4 791 486	400 000		72 122	5 263 608
	59			59			1	60
TPY	287 761	946 987		1 234 748	200 000			1 434 748
	7			7				7
TAL	1 312 483	516 207		1 828 690	100 000		402 062	2 330 753
	33			33			6	39
KAS	899 697	37 572		937 269	20 000		186 478	1 143 748
	19,83			20			3	23
YHT:	14 019 547	5 150 533	-107 569	19 062 511	1 030 000	622 000	1 745 042	22 459 553
HTV	303			303			28	331
YHT		19 520 569						
	TAE 2003, netto	19 413 000		Tilinpäätöksen mukaan käytettävissä olevat säästövarat				
	Tulot	107 569		jaetaan siten, että osastot ja erilliset yksiköt saavat mikäli				
	KAIKKI YHT	19 520 569		mahdollista ylläolevan määrän vuodelle 2003 siirtyvistä				
	EROTUS	0		vuoden 2002 varoista. Ylimenevä osuus				
	TAE 2003, brutto	19 593 000		siirretään jakamattomaan varantoon.				
	Jakamattomiin varoihin			Työnantajamaksuprosentti (arvio)				
	siirretään	350 489						24,770
	303	3 112 313	10 272	Erillismomenteilta palkattujen yleiskuluista tuloutetaan ao .osastolle henkilötyövuotta kohden				
	303	2 960 651	9 771	Erillismomenteilta palkattujen yleiskuluista tuloutetaan hallintoyksikölle henkilötyövuotta kohden				
Yht	6 072 964	20 043						

Liite 2: Opetusministeriön käytössä olevat siirtomenot toimialoittain 2003

KOULUTUS- JA TIEDEPOLITIIKKA			
Luku	Määräraha	Nimike	Euroa
<i>Ammattikorkeakouluopetus</i>	29.20.30	Valtionosuus ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin	329 594 000
<i>Yleissivistävä koulutus</i>	29.40.30	Valtionosuus ja –avustus yl. sivistävän koulutuksen käyttöä.	1 736 334 000
	29.40.34	Valtionosuus yls, amm ja amkn perustamiskustannuksiin	71 470 000
<i>Ammatillinen koulutus</i>	29.60.30	Valtionosuus ja –avustus ammatillisen koulutuksen käyttöä.	410 078 000
	29.60.31	Valtionosuus oppisopimuskoulutukseen	99 312 000
	29.60.87	Kiinteistöjen hankinta	1 620 000
<i>Ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö</i>	29.69.30	Valtionosuus kansalaisopistojen käyttökustannuksiin	72 772 000
	29.69.50	Valtionosuus kansanopistojen käyttökustannuksiin	44 067 000
	29.69.51	Valtionosuus ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttöä	15 672 000
	29.69.52	Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutuksen perustamisk	1 173 000
	29.69.53	Valtionavustus järjestöille	7 231 000
	29.69.55	Valtionosuus opintokeskusten käyttökustannuksiin	12 292 000
	29.69.56	Valtionosuus kesäyliopistojen käyttökustannuksiin	3 949 000
<i>Opintotuki</i>	29.70.52	Opintolainojen valtiontakaus ja korkotuki	23 546 000
	29.70.55	Opintoraha ja asumislisä	650 500 000
	29.70.56	Aikuisopintoraha	
	29.70.57	Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki	15 260 000
	29.70.58	Avustus tilakustannusten korvaamiseen	1 460 000
	29.70.59	Lukioiden ja ammatillisten oppil. opiskelijoiden koulumatkatuki	26 000 000
<i>Tiede</i>	29.88.53	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot tieteen tukemiseen	75 739 000
	29.88.54	Eräät avustukset	5 775 000
Yhteensä			3 603 844 000

KULTTUURI-, LIIKUNTA- JA NUORISOPOLITIIKKA			
Luku	Määräraha	Nimike	Euroa
<i>Taide ja kulttuuri</i>	29.90.30	Valtionosuudet ja –avustukset yl kirjastojen käyttökustann	30 053 000
	29.90.31	Valtionos ja avustukset teattereiden ja orkestereiden käyttöä	5 270 000
	29.90.32	Valtionosuudet ja –avustukset museoille	1 969 000
	29.90.33	Valtionosuus ja –avustus kuntien kulttuuritoimintaan	6 615 000
	29.90.34	Valtionosuus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin	6 000 000
	29.90.50	Eräät avustukset	3 276 000
	29.90.51	Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille	9 956 000
	29.90.52	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot taiteen tukem	191 232 000
	29.90.53	Valtionavustus tilakustannuksiin	12 145 000
	<i>Liikuntatoimi</i>	29.98.50	Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot liikunnan tukemiseen
29.98.52		Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille	1 893 000
<i>Nuorisotyö</i>	29.99.50	Veikkauksen ja raha-arpaj voittov nuorisokasvatustyön tukeminen	20 765 000
	29.99.51	Nuorten työpajatoiminnan kehittäminen ja ennaltaehkäisevä huumetyö	1 648 000
Yhteensä			374 786 000

HALLINTO JA ESIKUNTAPALVELUT			
Yksikkö	Määräraha	Nimike	Euroa
Opetusministeriö	29.01.50.	Eräät avustukset	503 000
	29.01.62.	EU:n rakennerahastot	67 883 000
Kansainvälinen yhteistyö	29.08.50.	Eräät avustukset	5 212 000
	29.08.66.	Rahoitusosuudet kv. järjestöille	2 445 000
Yhteensä			76 043 000